

STEKLARNE

GLASILO OZD STEKLARNE „BORIS KIDRIČ“ IN STEKLARSKE ŠOLE
LETO 5 ROGAŠKA SLATINA OKT. - NOVEMBER 77

OB LETOŠNJEM PRAZNIKU REPUBLIKE

V znamenju naših jubilejev

Pred dnevom republike, ki je vselej nova spodbuda ne le za steklarsko delovno skupnost, marveč za celotno skupnost jugoslovanskih bratskih narodov, slavimo steklarji svoje jubileje. Slavimo jih v letu Titovih in naših jubilejev, saj slavimo letos 85. obletnico Titovega rojstva, njegovih 40 let na čelu partije in 40 let ustanovitve KPS. Slavimo jih s ponosom na prehojeno pot, ker smo pod Titovim vodstvom in pod vodstvom partije dosegli napredek, ki nam ga mnogi zavidajo.

V vojni porušena domovina niti slutiti ni mogla, da bo čez dvaintrideset let svobodnega ustvarjanja dobila toliko novih tovarn, cest, stanovanj, prog in vsega, kar odraža napredek neke družbe.

Teh zmag je bila zmožna le tako trdna in odločna skupnost, skovana na načelih bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti.

To je zmogla skupnost delovnih ljudi, strnjениh v socialistični zvezi, v sindikatu, v organizaciji mladih, v borčevski organizaciji in pod vodstvom partije!

To je zmogla kljub temu, da so nam večkrat metali polena pod noge s te ali one strani sveta!

To je zmogla, ker je svojo prihodnost videla v razvejanem samoupravljanju delovnih ljudi, ki je mnogim trn v peti!

To je zmogla, ker je bila vselej kritična do sebe, zavedajoč se, da je možno doseči še več in še boljše!

Slavimo in ravno v tem letu kritiziramo marsikaj, kar je treba skritizirati. Da, to je prav. Nismo kritični zaradi tega, ker bi morda želeli razvrednotiti doseženo, ampak zaradi tega, ker resnično želimo odpraviti tiste hibe, ki so nam napoti, da bi še hitreje zgradili takšne družbene odnose, za kakršne smo se odločili.

Napake so se, toda kaj kmalu bodo odpravljene...!

Vsebina

V vseh tozdih »za«...!	2
Preboleli vse otroške bolezni	2
Letos manj problemov...	4
Anton Klokočovnik	6
Do steklarskega poklica...	6
Neizkoriščene priložnosti	7
Iz spominov na mlada leta	8
Naš marksistični krožek	8
30 let likovnega oblikovanja in ustvarjanja	9
»Odgovor mojemu sekretarju!«	10
Nagrade za najboljše sestavke	15
Po trdnjši poti...	16
Uspehi niso izostali...	19
Dvajset let povezana	22
»Zobna ambulanta je vsakomur odprta!«	24
Zakaj cepljenje?	25
Rak in mi...!	26
Vzorni steklarji in vojaki!	27
Mito Dolšak	28
Naš cilj: 60.000 izvodov!	31
Nagradna križanka št. 44	32

STEKLAR

Steklarji slavimo svoje jubileje v sklopu jugoslovanskih jubilejev. Kar štirje so...!

Družbenopolitične organizacije so pripravile program praznovanja 50. obletnice obstoja steklarne »Boris Kidrič«, 30. obletnice Steklarske šole in 20. obletnice obratne ambulante. Tem trem jubilejem se je s svojim skromnim pridružil še časopis »Steklar«, saj slavi letos peto obletnico izhajanja!

Kako je potekala proslava?

V soboto, 26. novembra je bila v Zdraviliški dvorani slavnostna seja delavskega sveta steklarne »Boris Kidrič«, na kateri so bila podeljena odlikovanja in priznanja. Po seji delavskega sveta je bila otvoritev razstave »Petdeset let steklarskega dela«.

V nedeljo, 27. novembra je bil ob 20. uri v Zdraviliškem domu za člane delovnih skupnosti steklarne »Boris Kidrič« in Steklarske šole družabni večer.

V ponedeljek, 28. novembra je bilo ob 15. uri v prostorih spodnje jedilnice v delavski restavraciji v steklarni tradicionalno srečanje upoko-jencev — steklarjev.

Vsem članom delovne skupnosti in našim upoko-jencem želimo prijetno srečanje ob proslavi dneva republike in naših jubilejev.

Družbenopolitične organizacije steklarne »Boris Kidrič« in Steklarske šole

PO REFERENDUMU ZA USTANAVLJANJE TEMELJNIH ORGANIZACIJ

V vseh tozkih „za...“!

Dvajsetega oktobra smo se delavci steklarne »Boris Kidrič« z referendumom odločali o ustanavljanju temeljnih organizacij združene-ga dela. V vseh temeljnih organizacijah in delovni skupnosti skupnih služb ste bili za novo samoupravno organiziranost!

Sodimo, da vas zanima, kako je uspelo glasovanje po posameznih voliščih. Zato objavljamo volilne rezultate:

	Vpisanih upravičencev	Vollto	Upravičeno izostali	Neupravičeno izostali	Glasovali		
					»ZA«	%	»PROTI«
Osnovna izdelava	411	331	67	13	289	80,53	13
Dodelava	152	132	20	—	79	51,90	38
Kristal	290	231	58	1	209	72,41	19
Dekor Kozje	64	60	4	—	58	90,62	2
Servisne dejavnosti	82	62	19	—	43	51,85	19
DSSS	161	130	27	4	116	72,05	12
Skupaj	1159	946	195	18	794	68,50	103

OB 30. OBLETNICI STEKLARSKE ŠOLE

Preboleli vse otroške bolezni

Na prvi strani kronike Steklarske šole piše, da jo je ustanovila zvezna direkcija za steklo in da je pričela s poukom 10. septembra 1947. Začetek je bil zelo skromen, saj ni bilo niti učilnic niti strokovnega kadra. Začasno se je šola vselila v prostore bivšega hotela »Goll«, praktičnega pouka pa prvi letnik sploh ni imel vse do leta 1951. Vpisanih je bilo 45 učencev, po večini vojne sirote, ki so se težko vživeli v takratne razmere, kar so želeli izkoristiti nasprotniki za dokaz, da je šola nepotrebna in da ni mogoče izobraževati steklarjev z rednim šolanjem, temveč samo s priučevanjem na delovnem mestu, kar je bilo navada v steklarstvu že stoletja...

Od ustanovitve šole do konca leta 1951 se je zvrstilo pet upravičelcev šole, kar je odraz neurejenih razmer in pritiskov, da bi šola na

vsak način ukinili. To je gotovo negativno vplivalo tudi na vzgojno delo in iz tistih časov beležimo vrsto resnih prestopkov mladih.

Začetne težave in polena pod noge

Leta 1951 je bilo sklenjeno, da šola preide s celoletnega pouka na periodični pouk, tako da so steklarne pošiljale učence samo občasno na strnjen teoretični pouk, praktično pa so učence usposabljali v sami proizvodnji. To je bil tudi vzrok, da v tistem šolskem letu ni bilo rednega vpisa v I. razred. V II. in III. razred je bilo vpisanih 54 učencev in sicer za steklarno Rogaška Slatina 9 učencev, za Hrastnik 10 učencev, za Pulo 14 učencev, za Skopje 14 učencev za Samobor 6 učencev.

Velika pridobitev za šolo je bila nova zgradba, ki je omogočila

normalen teoretični pouk in namestitev gojencev v domu.

V šolskem letu 1953-54 šola še vedno ni imela niti enega redno zaposlenega predavatelja, praktični pouk pa je bil še vedno v steklarni, toda neurejeno in brez programa, tako da so bili učni uspehi še vedno slabi.

Periodični pouk ni dal rezultatov, ki so jih pričakovale steklarne, zato so se ponovno sporazumeli, da naj šola redno vpisuje učence kot nekoč, poudarili pa so nujnost, da mora biti sposobna dajati kadre, ki bodo zmožni opravljati vedno zahtevnejša dela. To je šola v naslednjih letih tudi dosegla, ko je v sicer utesnjenih prostorih organizirala praktičen pouk za steklobrusilce in pozneje tudi za slikarje. In v teh naporih je začela dobivati šola svojo pravo obliko, vedno boljši učni in vzgojni uspe-

STEKLAR

hi pa so dokončno ovrgli zlonamerne govornice, češ da šola ni potrebna.

Nove učilnice — čez prve zapreke

Prave perspektive so se odprle šoli, ko so bile leta 1957 zgrajene nove šolske učilnice za praktičen pouk in povečane zmogljivosti doma, pri čemer sta izredno pomagala združenje steklarjev Jugoslavije in sklad za kadre. Tedaj so bile

Prvi izdelki so prišli iz steklopihalnice delavnice leta 1957

že dane vse možnosti za organizacijo pouka skladno s potrebnim gospodarstvom in za večjo skrb vzgojnemu delu. V teh naporih so se izredno izkazali tudi učenci sami, saj so izredno mnogo del pri gradnji opravili prostovoljno, kar je močno zmanjševalo stroške. Največ zaslug za tak razvoj in postavitve temeljev sedanje Steklarske šole nedvomno pripada maloštevilnim članom tega kolektiva in posebej še tedanjemu ravnatelju Simonu Gorišku!

Nove šolske delavnice, vključno s steklarsko pečjo, pa so povzročile nove probleme; predvsem z naglim povečanjem stroškov in s potrebami po precejšnjem številu novih zaposlenih. Stara šola je bila kadrovska siromašna, materialni stroški pa so bili majhni, poslej pa se je to močno spremenilo, zato je nastalo vprašanje, kje dobiti potrebna sredstva, ker so dotedanji finančeri odklonili, da bi kriili povečane stroške.

Revolucionarna odločitev!

Edina možna pot je bila, da so organizirali praktični pouk tako, da so dobivali izdelki učencev uporabno vrednost in da so z njihovo prodajo kriili šolske stroške! Takšna usmeritev je bila tudi edino pravilna, saj je delovala v smislu izboljšanja učno-vzgojnih smotrov in postavila mlade ljudi v proizvodno okolje, v katerem so spoznavali resnične probleme gospodarjenja in samoupravljanje. Tako je postala šola resnična življenjska šola, ki je služila za zgled drugim poklicnim

šolam, kako naj se poveže izobraževanje z delom in kar je danes osnova vseh izobraževalnih oblik. Učenci so doraščali hitreje in dosegali še boljše učne rezultate. Šola sama je bila zaradi usmerjanja lastnega programa in prodaje svojih proizvodov prisiljena spremljati razvoj steklarstva in temu primerno prilagajati učno-vzgojni proces.

Ceravno je v takšni usmeritvi šoli ostala še vedno osnovna naloga izobraževanje kadrov za steklarsko industrijo, pri čemer je bila še posebej namenjena skrb učni obveznosti učencev, je že prihajalo do izredno ostrih kritik, zlasti iz drugih poklicnih šol, češ da je takšen način šolanja izkoriščanje mladih. Takšne reakcije so bile razumljive, saj v drugih šolah niso bili pripravljene na dodatne obveze do proizvodnih vprašanj, s čimer bi izgubili vse prednosti in se izenačili v delovnih obveznostih z delavci v proizvodnji. To je bil razlog, da se prosvetni delavci niso hoteli zaposliti na naši šoli, kar je na drugi strani povzročalo težave pri organizaciji teoretičnega pouka.

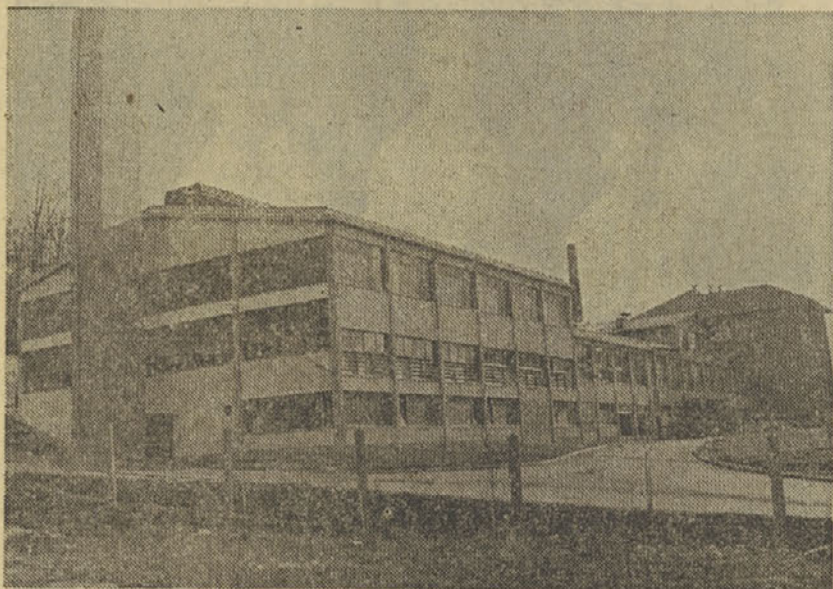
In potem še ena peč ...

Kmalu je bilo očitno, da je za potrebe izobraževanja in prodaje ena peč s tremi lonci premajhna. Zaradi tega se je že precej povečan kolektiv Steklarske šole odločil za gradnjo še ene peči z lastnimi sredstvi. Tržišče je zelo cenilo proizvode naše šole, tako da ni bilo težav z njihovo prodajo!

V naslednjih letih je število učencev — steklopihalcev nekoliko upadlo, tako da so njihova mesta zasedli redno zaposleni, predvsem absolventi šole. To je dalo povečano proizvodnjo in morda sprožilo vprašanje, kako proizvodnjo usmeriti, da bo dajala čim boljše rezultate. Šola je bila namreč preveč usmerjena v proizvodnjo steklenih izdelkov za široko porabo, ki so jih proizvajale tudi druge steklarne in to po zelo nizkih cenah. To pa nam seveda ni ustrezalo...! Ceravno smo nenehno proizvajali nove oblike in uvajali nove vrste plemenitjenja, so nas vsi hitro posnemali in nam neloyalno konkurirali. Predvsem tisti, katerim smo šolali steklarski kader, saj so njihovi učenci prenašali vsa naša, posredovanja in zmanja.

Vse bolj elastični proizvodni načrti

Odločili smo se za proizvodnjo gostinskega stekla, ki ga je tedaj primanjkovalo, izbira pa je bila dokaj revna. Turizem in gradnja novih hotelov sta se naglo razvija-

Pogled na pročelje Steklarske šole v Rogaske Slatini, ki letos slavi 30. obletnico

la. Šola je pravočasno uskočila v to praznino in s popolnoma novo zasnovno proizvodnje gostinskega stekla naglo osvojila tržišče. Spoznali smo, da je zraven kvalitete potrebna tudi sodobna oblika, čemur smo posvetili posebno skrb. To nam je prineslo številna priznanja, sloves sodobne in perspektivne steklarne in šole hkrati!

V želji, da še bolj razvijemo našo temeljno izobraževalno dejavnost, smo organizirali še steklarsko tehniško šolo, ki pa je na žalost dala samo eno generacijo absolventov. A tudi na te smo lahko ponosni!

Na splošno velja, da so absolventi naše šole kljub pomanjkljivosti začetnemu znanju, ki pa je vedno zahtevnejše, v večini prime-

rov izredni delavci in samoupravljavci in da v vseh kolektivih širom po Jugoslaviji zavzemajo vidna in odgovorna mesta. Pravo zadovoljstvo je spoznanje, da so se ti mladi ljudje, ki so prišli v šolo pogosto s pomankljivim znanjem, usposobili in zrastle v dobre strokovnjake, zavedne državljanke in samoupravljavce! To daje šoli novih moči za vlaganje novih naporov, da dá steklarstvu čim boljši kader. Samo tako bomo uresničili cilje naše samoupravne socialistične družbe...

In naš pogled naprej...?

Sedaj, po tridesetih letih, je Steklarska šola zrasla v kolektiv z 225 zaposlenimi in s celotnim dohodkom več kot 30.000.000 dinarjev

letno z jasnimi pogledi v prihodnost. Vse otroške bolezni smo preboleli in z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo si predvsem z lastnimi rokami ustvarili, kar danes imamo, in da je pred nami široko odprta pot k še boljšim uspehom!

Ob tej priložnosti pa se z vso hvaležnostjo spominjamo vseh pionirjev, ki so pod izredno težkimi pogoji ustvarjali temelje naše ustanove in vseh drugih, ki so na kakršen koli način pomagali v razvoju šole. Prav je, da tudi delovnim ljudem steklarne »Boris Kidrič« rečemo hvala za vso pomoč, ki so nam jo nudili! In nadvse smo veseli, da se niso uresničila prerokovanja in želje nekaterih, ki so redko kdaj izrekli lepo besedo o nas.

LADO TKAVC, dipl. inž.

LETNA KONFERENCA KOMUNISTOV STEKLARSKE ŠOLE

Letos manj problemov...

Komunisti Steklarske šole so na letni volilni konferenci, ki je bila 30. septembra, ocenili, da je bila v preteklem obdobju 42-članska osnovna organizacija dokaj aktivna. Beseda je stekla o trenutnem položaju v delovni organizaciji in izvolili so nov sekretariat osnovne organizacije ter delegate za občinsko konferenco šmarskih komunistov.

Sekretar osnovne organizacije ZK Drago Korbar se je poročilo o delu osnovne organizacije dotaknil uresničevanja zastavljenega dveletnega delovnega programa. Ocenil je, da so se komunisti aktivno vključili v akcije, ki so bile vezane na:

- evidentiranje in volitve organov samoupravljanja in delegacij,
- gospodarjenje in žgoča vprašanja v delovni organizaciji,
- analizo samoupravne organiziranosti,
- referendum za krajevni samoprispevek in posojilo za ceste,
- stabilizacijski program in sklepe,
- proslave letošnjih Titovih in naših jubilejev, teden komunista in drugo,
- izobraževanje članstva osnovne organizacije (eden se je udele-

žil in uspešno končal srednjo politično šolo),

- osnutek zakona o združenem delu in njegovo sprejetje,
- pozorno spremljanje političnega gibanja doma in v tujini,
- razprave o evropskih konferencah (Helsinki, Beograd),

— sprotno obveščanje o gospodarskih gibanjih v delovni organizaciji.

Večji del razprave po poročilu je potekal o dosedanjem delu, in gospodarjenju pa tudi o tem, kako bomo ustvarili do konca leta zadostna sredstva za kritje anuitet. Letos delamo z večjimi zmogljivost-

Učenci prve generacije Steklarske šole pri svojem praktičnem delu...

STEKLAR

mi, v sami proizvodnji pa ni bilo spodrseljavev, kakršni so bili v preteklem letu, ko smo spuščali peči v obratovanje. Pozitivno smo ocenili naročila, saj letih ne primanjkuje, toda kljub temu si moramo prizadevati v še preostalih dneh, da bomo poslovno leto končali, kar se dá uspešno!

Ali ni lep pogled na mlade stekloslikarke in njihovo delo?

Jure Babojelić je v razpravi podal nekaj stališč in ugotovitev delavske kontrole, ki bi se jih dalo strniti v naslednje:

— še močneje se moramo izogibati nihanjem v proizvodnji,

— temeljito in dosledno bi morali uresničiti načelo o delitvi po doseženih delovnih rezultatih,

— delovni organizaciji bi bilo treba poglobiti in bistveno izboljšati organizacijo dela in povezavo med obrati,

— izboljšati moramo sistem obveščanja in zlasti poskrbeti, da bodo vsi komunisti popolno in pravočasno obveščeni, kajti le tako lahko odigrajo svojo vodilno vlogo,

— zahtevati moramo od delegatov v samoupravnih interesnih skupnostih, da pri sprejemanju novih programov dosledneje upoštevajo naša stališča zaradi usklajevanja programov z ekonomskimi zmogljivostmi delovne organizacije.

Začnimo izdelovati kristalno steklo!

V razpravi, ki se je nanašala na vprašanja prodaje in nabave, je Tanja Djinovski poudarila, da smo v lanskem letu pred veljavo zakona o zavarovanju plačil morali iskati naročila za gostinsko steklo, letos pa jih imamo dovolj. Rekla je, da smo na novo opremili štiri velike nove gostinske objekte. Uspešno so šli v prodajo artikli za široko prodajo, medtem ko za kristalno steklo ni ravno preveč na-

ročil trgovcev na debelo. Po njenih besedah tiči razlog za manjša naročila kristalnega stekla v tem, ker ga ne pihamo sami in kupujemo gladkega. Zavzela se je za to, da bi morali čim prej začeti s pihanjem kristalnega stekla. Pri tem je v zvezi z nabavo materiala in orodja rekla, da smo bili premalo soglasni in odločni, saj nam je zaradi tega spodletela nabava diamantnih strojev. V zvezi s tem se bo pojavil problem, kam s kvalificiranimi brusilci, ki se bodo kmalu vrnili iz JLA. Vsi stroji v brusilnici so namreč že polno zasedeni, pa je stvarna bojazen, da se bo marsikateri delavec — povratnik po vrnitvi iz JLA moral zaposliti v grobi brusilnici!

Preveriti zadolžitve!

Miroslav Bradič je razpravljaval o položaju učencev pri praktičnem pouku in se med drugim zavzel tudi za to, da bi morali učiteljem praktičnega pouka zagotoviti osebne dohodke v višini osebnih dohodkov delavcev v podobnih poklicih. Omenil je tudi potrebo po učitelju praktičnega pouka pri peči. Iz njegove razprave je bilo moč zaslediti, da je treba prilagoditi doma in šolske prostore potrebam nove usmerjene šole in zagotoviti nove. Nujno je treba pospešiti priprave za uvedbo usmerjenega izobraževanja in za vključitev izobraževanja steklarskih delavcev ozkega profila.

V razpravi smo slišali še besede o vprašanjih v krajevni skupnosti, o otroškem varstvu in še kaj. Nedvomno je pomemben sklep, ki so ga sprejeli na konferenci, da bo novo izvoljeni sekretar osnovne organizacije zveze komunistov preveril zadolžitve posameznega komuniste, saj — kakor je bilo rečeno — ne bi smelo biti komuniste, ki ne bi deloval na kakšnem področju!

Na koncu konference so izvolili sedemčlanski sekretariat osnovne organizacije zveze komunistov, katerega bo vodil Anton Klokočevnik, člani pa so: namestnik sekretarja Drago Korbar, referent za družbenopolitično izobraževanje Miroslav Bradič, Stanko Bastašić, Stjepan Bukvić, Trajko Sarafilovski in Jože Vrtič. Za delegate na občinsko konferenco so bili izvoljeni Tanja Djinovski, Remi Kočica in Marjan Jazbec.

5

Prvo peč za praktično delo učencev Steklarske šole so odprli 25. maja 1957!

A. K.

PREDSTAVLJAMO VAM NOVEGA SEKRETARJA OSNOVNE ORGANIZACIJE ZK

Anton Klokočovnik

Predstavljamo vam sekretarja osnovne organizacije ZK v Steklarski šoli. Anton je sin devetčlanske kmečke družine iz Žič pri Slovenskih Konjicah, v osebni izkaznici pa je zapisana letnica rojstva 1944. Po končani osemletki se je prišel učiti za steklobrusilca v Steklarsko šolo, ki jo je uspešno dokončal leta 1964.

Vpisati se je želel na steklarsko tehnično šolo, toda prav v tem času mu je umrl oče. Ker je izgubil mater že v tretjem letu starosti, je ostal brez obeh staršev, pa mu nihče ni mogel pomagati, da bi se šolal. Zaradi neuresničenih želja, da nadaljuje šolanje, se je zaposlil kot brusilec v Steklarski šoli...

Tone je bil aktiven tudi zunaj delovnega mesta, saj je v Steklarski šoli opravljal funkcije predsednika šolske skupnosti. Bil je član podmladkarskega kluba Jugoslavije. Leta 1963 se je udeležil enomesečnega tečaja RK v Rogovadži v Srbiji, za opravljen izpit pa je prejel diplomu. Zaradi mrtvila v mladinski organizaciji na šoli se je Tone včlanil v mladinsko organizacijo v Žičah, v kateri je opravljal funkcijo tajnika in bil odgovoren za športno in rekreacijsko dejavnost mladih vse do leta 1966. Kot športnik je bil naš Tone član atletskega kluba »Kladivar« Celje od leta 1962 do leta 1965. Bil je tudi član delavske kontrole in član izvršne-

ga sveta na šoli. Zaradi nekoliko nazadnjaških nazorov staršev je Tone postal član zveze komunistov pozneje, kakor si je želel — leta 1975.

V šolskem letu 1976-77 je Tone končal srednjo politično šolo v Dobrni in se vrnil na staro delovno mesto v brusilnici. Je član izvršnega sveta šole, član odbora blagajne vzajemne pomoči, član uredniškega odbora »Steklarja«, na zadnji volilni konferenci komunistov Steklarske šole pa so mu zaupali funkcijo sekretarja osnovne organizacije.

Na odgovorni funkciji želimo Antonu Klokočovniku obilo uspehov!

NAŠI NAPORI ZA IZBOLJŠANJE UČNEGA IN IZOBRAŽEVALNEGA PROCESA

Do steklarskega poklica...

Kot vsa steklarska industrija sta tudi steklobrusilstvo in steklopihalstvo imela obrtniški značaj. Velik vpliv na industrializacijo ima novo obdobje tehniškega napredka, saj so za pogon brusilnega stroja upo-

rabljali najprej nožno pedalo, podobno kot pri šivalnih strojih. Nato sledi transmisijski sistem z vodnim pogonom. Umetna brusna sredstva pa so se začela uporabljati v praksi šele ob prelomnici 19. sto-

letja.

Sodobna tehnologija je močno vplivala tudi na razvoj kadrovanja v omenjenih dveh poklicih. Posebno pionirsko pot je prebrodila naša steklarska šola, ki je v praksi

Novi sekretar osnovne organizacije ZK v Steklarski šoli je Anton Klokočovnik

Pridne roke sodelavk pri žigosanju izdelkov po starem načinu

STEKLAR

razbila stari mit o nekoč družinsko podedovanih poklicih. Vsako leto, ko zapustijo naši absolventi steklarsko šolo, dokazujemo, kar je bilo pred tridesetimi in več leti nemogoče: to namreč, da se za naš poklic izuči vsak, čeprav niso imeli starši steklarskega poklica.

Tako kot nekoč tudi sedaj gojimo v naši šoli vse tisto, kar je povezano z ročno proizvodnjo! Ne smemo pa trdit, da se ni nič spremenilo! Veliko je sprememb — posebno v učnem procesu — v programu, ki se stalno spreminja in razvija vzporedno z učnovzgojnimi procesi, s potrebami razvoja gospodarstva in družbe. Tudi mi se trudimo pri svojem delu, da mladega steklobrusilca — steklarja v čim krajšem času usposobimo za njegovo poklicno delo. To pa, kot vidimo, ni dovolj v našem samoupravnem sistemu. Zato vzporedno vzgajamo poštenega samoupravljalca, ki bo enakopravno soodločal in aktivno sodeloval v organih samoupravljanja, zborih delovnih ljudi ali v družbeno političnih organizacijah...

Če se spomnimo na sam začetek razvoja nekdanje industrijske šole, lahko hitro ugotovimo, kako velik je bil skok napredka. Učni program se je zelo počasi uveljavljal med takratne mojstre našega poklica, ki so imeli nalogo kadrovati. Brušenje kristalnega stekla je bila samo pobožna želja takratnih učencev. Tega je brusila posebna mala skupina, v katero se je bilo zelo težko prebiti. Vse učenje se je odvijalo na navadnem kalijevem, natrijevem ali kalcijevem steklu. Učenec je opravljal v glavnem pod težkimi pogoji samo enostavna, priučena dela. Seveda je bila učna doba treh let premalo, da bi se učenec ob takem delu izučil. Mojstri so ta postopek opravičevali s tem, da je za ta poklic pač potrebno deset in več let delovne prakse!

In verjetno si lahko predstavljate, kaj vse so morali naši absolventi prestat, da so razbili tako staro miselnost! Najboljše orožje je bilo znanje. Toda čeprav bi mojster — učitelj hotel dati vse od sebe, so bili vezanih rok — odvisni so bili od odpadne III. vrste

stekla, katerega so lahko uporabljali za učenje.

Pri peči, za steklopihalce, pa je bil položaj še težji, saj so bili zelo redki trenutki, ko je učenec lahko izvlekel iz lonca stekleno maso in izpihal kozarec. Ob tako omejenem delu je kvaliteta pouka — razumljivo — trpela, kajti učnega programa za vse leto ni bilo mogoče programirati; enako neučnih ur! To pa naj bi bila vendar osnova!

Raven znanja se širi — učenci postajajo bolj samozavestni, saj še vedno velja stari pregovor, ki pravi, da čim več veš — več veljaš!

Tudi pri uvajanju usmerjenega izobraževanja v Steklarski šoli ne stojimo ob strani. V ta namen dela posebna komisija, ki je direktno povezana z republiškim centrom.

S tem sem v skromni obliki hotel prikazati, da praktični pouk v Steklarski šoli ne zaostaja za vseplošnimi napori po izboljševanju učnega izobraževalnega procesa, ki ga narekuje razvoj družbe.

REMI KOČICA

RAZMIŠLJANJE STEKLARSKEGA TEHNIKA

Neizkoriščene priložnosti

Ob 30. obletnici Steklarske šole bi želel kot absolvent tehnične steklarske šole spregovoriti nekaj o tehniški steklarski šoli, ki je na žalost dala le eno generacijo steklarskih

tehnikov! Na žalost poudarjam zato, ker menim, da je velika škoda za celotno steklarsko industrijo Jugoslavije, ker ni bila podprla razvoja steklarskega šolskega centra, ki je

bil ustanovljen z namenom, da med drugim izobražuje vse profile kadrov za poklice v steklarski industriji!

Pri takratnem šolskem centru je delovala tudi TEHNIŠKA STEKLARSKA ŠOLA, v katero so bili vpisani slušatelji predvsem iz steklarske industrije Slovenije in Hrvatske. Večina slušateljev te šole nas je prišla iz neposredne proizvodnje že z določenimi izkušnjami v steklarskem poklicu.

Glede na naše predznanje so bili poleg splošnih učnih predmetov za srednje tehniške šole uvedeni še strokovni predmeti, ki so posebni za steklarstvo. In prav tak program je omogočil in še omogoča absolventom šole, da glede na delovna mesta sistematično in poglobljeno ter uspešno rešujejo probleme, ki se pojavljajo v proizvodnji. Dokaz uspešnosti tehniške steklarske šole je tudi v tem, da je že precej njenih slušateljev končalo študij ali pa še študira na višjih ali visokih šolah!

Ker danes ugotavljamo, da nam primanjkuje kadrov raznih profilov, je nujno, da bi se vsaj sedaj lotili načrtnega in dolgoročnega re-

Lepo so sedaj urejene spalnice novega internata Steklarske šole...!

STEKLAR

ševanja teh vprašanj. Menim, da je steklarska šola s 30-letno tradicijo in z vidnimi rezultati tista ustanova, ki ji je treba omogočiti raz-

voj, da bo lahko šolala kadre vseh vrst profilov za potrebe steklarske industrije! Pri tem je treba upoštevati interese, ki vodijo k boljšim

delovnim rezultatom v steklarstvu, in upoštevati je treba tudi interese širše družbene skupnosti!

MIRKO ANDERLIČ

SPOMINJAM SE ZAČETKOV STEKLARSKE ŠOLE ...

Iz spominov na mlada leta

Tridesetletni razvoj Steklarske šole v Rogaški Slatini je zanimiv in pester. Kadrovske potrebe jugoslovanske steklarske industrije so takoj po minuli vojni narekovale potrebe po ustanovitvi poklicne steklarske šole. Zaradi steklarske tradicije je bil sedež steklarske šole v Rogaški Slatini.

V začetnem šolskem letu 1947 do 1948 so se v Rogaški Slatini zbrali steklarski učenci iz vse Jugoslavije. Nekateri mladi steklarji so se šolali tudi na Češkem, kjer pa je prevladovalo strojno steklarstvo in ni bilo možnosti pridobiti dovolj izkušenj za ročno izdelavo in plemenitje stekla. Leta 1948 smo se tedanji učenci — steklarji vrnili iz Češke brez zadostnega znanja za

ročno oblikovanje steklenih izdelkov. Toplo in tovariško sprejeti med steklarje Rogaške Slatine smo doma nadaljevali s poklicnim izobraževanjem. Največ praktičnega znanja so nam nudili pomočniki Rudi in Vili Jugovar, Jože in Alojz Podkoritnik ter mojstri Bračun, Bauer, Kobilšek in Kladnik. Po uspešno končanem šolanju smo se lotili dela.

Razmere v steklarskem poklicnem šolanju so bile trdne in težavne. Ko danes živim ob učencih naše šole, sem vesel in ponosen na njen napredek. V spominu nosim temna jutra, ko sem že ob treh zjutraj, iz dneva v dan, pred »ših-tom«, pri razbeljenih delovnih odprtinah steklarske peči vadil spretno-

sti pihanja zahtevnejših steklenih izdelkov. Moji vrstniki ne bodo nikoli pozabili tisočev prostovoljnih ur, ki smo jih v dolgih letih opravili za zgraditev naše steklarske šole. Prenesli in prevozili smo desetine vagonov gradbenega materiala in izkopali stotine kubikov trde ilovice. Nobeno delo pa nam ni bilo pretežko.

Naša mladost je izgorevala v težaškem delu od zore do mraka. Zbrani iz vseh naših republik smo s skupnim delom uresničevali načelo bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov ob prepričanju in osebнем zanosu, dá le delo more roditi srečo in blaginjo v revoluciji pobratenih in složnih jugoslovanskih narodov! JANKO BASTASIČ

PRIMER, KI ZASLUŽI POSNEMANJE!

Naš marksistični krožek

Učenci Steklarske šole smo ustanovili marksistični krožek. Ceprav še mladi, že čutimo klic današnjega časa po družbenopolitični razgledanosti slehernega delovnega človeka. Nismo brezbrizni do razvijanja humanih samoupravnih socialističnih odnosov med ljudmi pri nas in drugod po svetu. Menimo, da v Jugoslaviji ne bi smelo biti šole, v kateri se učenci ne bi še posebej idejnopolitično izobraževali v marksističnih krožkih!

V marksističnih krožkih se učenci steklarske šole vpisujemo prostovoljno, po lastni presoji. Vključen v njegovo delo je odprta in prosta za vsakega učenca, za učence komuniste pa je sodelovanje v krožku tudi moralna obveznost.

Učenci naše šole smo s praktičnim in toeretičnim rednim poukom ter izvenrazrednimi dejavnostmi zelo obremenjeni, zato nas je v krožek vključenih le 20 odstotkov in to iz I. letnika 6, iz II. letnika 8 in iz III. letnika 5 učencev. Izmed

Z lopatami in samokolnicami so mladi steklarji urejali okoliš svoje počasi rastoče Steklarske šole...

19 članov krožka smo izvolili svoje-
ga vodjo, ki ob mentorjevi pomoči
vodi delo krožka.

V letni načrt dela smo zajeli
naslednje teme:

— Marks in Engels — utemelji-
telja teorije znanstvenega komuniz-
ma,

— Marksova in Engelsova stali-
šča do revolucije 1848-49,

— Marksova in Engelsova stali-
šča po porazu revolucije na evrop-
ski celini,

— Prva internacionala — tori-

šče združevanja delavskega gibanja,
— Pariška komuna in interna-
cionala.

— Boj in razvoj KPJ med obe-
ma vojnoma (Titovo predavanje v
Kumrovcu),

— KPJ v obdobju uvajanja de-
lavskega samoupravljanja,

— Kongresi KPJ (I.—X.),

— Družbena ureditev SFRJ,

— Temelji delegatskega in skup-
ščinskega sistema,

— Religija in mladi,

— Mednarodni odnosi in jugo-

slovska skupnost,

— Samoupravljanje in vseljud-
ska obramba.

Studijsko gradivo je obilno, red-
nost in prizadevnost vseh naših
članov pa nam bosta omogočili iz-
polnitev našega letnega delovnega
načrta. Naše triletno poklicno šola-
nje bo hitro minilo, svojo idejno
in družbenopolitično razgledanost
pa bomo ponesli na delovna mesta
med mlade delavce in vrstnike!

STEFICA FLORJAN

S PONOSOM SLEDIMO POTI STEKLARSKE ŠOLE

30 let likovnega oblikovanja in ustvarjanja

Letos mineva 30 let, odkar so
učenci Steklarske šole naredili prve
uspešne korake na področju likov-
ne dejavnosti in oblikovanja.

Pouk risanja je bil tesno pove-
zan s proizvodnjo in to z delom pri
peči, posebno pa z brusilnico in sli-
karijo. Ze začetno šolsko leto 1947
do 1948 je bilo pod vodstvom prof.
Grašarja zelo aktivno. Ker ni imel
na razpolago ustrezne literature, se
je trudil, da bi teorijo poklicnega
risarja povezal s praktičnim delom
v delavnicah. Takratne težave so
bile v tem, ker učenci niso imeli
lastnih delavnic in so bili razpore-
jeni v raznih brigadah.

Leta 1954 je bil ustanovljen li-
kovni krožek, ki je deloval ob so-
botah popoldne v prostorih takrat-
ne slikarske učilnice, kjer je se-
danji laboratorij! Krožek so obisko-
vali brusilci in slikarji. Tega leta
je bila v Ljubljani razstava risb
učencev poklicnih šol. Steklarska
šola je imela bogat izbor izdelkov
in risb, s čimer je prvič opozorila
na svoj obstoj, požela obilico priz-
nanj in pohval. Omeniti je treba,
da so bile na šoli ob zaključku
šolskega leta razstave izdelkov in
risb, ki so se ponavljale vse do leta
1960.

Velika razstava ob otvoritvi no-

vega obrata leta 1957, v katerem
so dobili svoje učilnice pihalci, bru-
silci in slikarji, je še bolj razmah-
nila delo v likovnem krožku in pri
pouku poklicnega risanja. Leta 1958
je bila na Beograjskem razstavišču
velika razstava del učencev poklic-
nih šol in šol za oblikovanje. Tak-
rat so naši učenci obiskovalcem
nazorno prikazali potek brušenja in
slikanja stekla. Za izdelke pa so pre-
jeli vrsto zlatih, srebrnih in bro-
nastih kolajznih ter denarne nagrade.
Šola sama pa je bila nagrajena z
visoko nagrado.

Danes je poklicno risanje tesno
povezano s praktičnim poukom. In-
teresno dejavnost izkazujejo učenci
v likovnem krožku, v katerem se
samostojno izražajo v raznih obli-
kah likovnega izražanja. Priredili
so več uspešnih razstav v Celju, Ljub-
ljani in v razstavnem paviljonu v
Rogaški Slatini. Stalno pa razstav-
ljajo na panojih v šolskem hodni-
ku. Tako se likovno in tehnično ri-
sanje povezujeta, ker lahko učenci
po lastnih kreacijah pripravljajo
načrte za desene in jih tudi sami
izbrusijo, kar je tudi namen risa-
nja v Steklarski šoli.

Oblikovanje steklenih izdelkov
je bilo do leta 1957 dokaj skromno.
Zgledovalo se je po že ustaljenih
oblikah matične steklarne »Boris
Kidrič«. V letu 1959 so nastale prve
samostojne kreacije za bar »Metro-
pol« v Zagrebu. Od takrat naprej
je pričela Steklarska šola prek zu-
nanjih sodelavcev — kreatorjev in
lastnih oblikovalcev utirati lastna
pota. Danes je Steklarska šola že
pojem v oblikovanju stekla v Jugo-

Za učence Steklarske šole velja tudi to, da so bili nosilci športnega živ-
ljenja v Rogaški Slatini

slaviji, priznana pa je tudi v tujini. O tem pričajo številne nagrade, priznanja in diplome. Razveseljivo dejstvo je, da izdelke oblikujejo mladi delavci — mojstri, ki so zvečine absolventi Steklarske šole. K te-

mu sta tudi prispevala posluh in prizadevanje vodilnih, saj redno spravljajo na trg estetsko oblikovane izdelke, ki zadovoljujejo najbolj zahtevne odjemalce.

S ponosom lahko sledimo 30-

letni poti Steklarske šole, ki je od skromnih začetkov do danes naredila velike korake v svojem napredku in izgradnji.

MARJAN PRISIČEK

PONATISNJENO IZ TEDNIKA »KOMUNIST«

„Odgovor mojemu sekretarju“

Tovariš urednik!

Čas dopustov in oddiha je že krepko za nami. Ko sem letos potovala na relaciji Koper—Murska Sobota, sem se ustavljala v nekaterih vmesnih krajih, obiskala prijatelje ter z njimi pokramljala o tem in onem. Ljudje se radi pogovarjamo o novicah, ki jih prinaša vsakodnevni tisk, tudi sama spadam mednje. Rada bi nanizala nekaj ugotovitev, ki so me prisilile k razmišljanju. Pogovor je nanesel na nekatere pomembne članke, ki jih prinaša »Komunist« in o katerih sem želela razpravljati, kajti več ljudi več ve, in človek pride marsikdaj šele ob razpravah na jasno, če se poprej ni poglobljal v določene novice in spoznanja. A moje presenečenje je bilo precej bridko, ko sem ugotovila, da od desetih članov ZKS, s katerimi sem se pogovarjala, le eden bere naše glasilo. Na vprašanje, zakaj tako, sem dobila take odgovore:

— kdo bo bral suhoparne članke, že tako sem vsega sit s sestankov,

- nimam časa, še »Delo« preberem zgolj površno,
- »Komunist« odložim, ne da bi ga prelistal,
- prosti čas imam zato, da se sprostim, ne pa da bi se še tedaj ubadal s problemi, ki sem jih sit že na delovnem mestu... itd., itd.

Na moje odkrito začudenje je padla še pripomba, da je tako in tako polno graje in nepravilnosti, nihče pa ne stori ničesar, da bi se nepravilnosti izkoreninile. Sprašujem se, od koga pričakuje izkoreninjenje nepravilnosti? Zakaj nekateri mislijo, da so za »izkoreninjenje in pravilnost« poklicani »drugi«, ne pa mi. Zakaj pričakujemo in se jezimo na »druge«, ki delajo narobe, mi pa stojimo križem rok in čakamo, godrnjamo in nergamo, pa kritiziramo vse po vrsti — in dviguje mo glas samo tedaj, če se zgodi krivica nam. Zakaj zapademo v individualizem in kot da smo pravi »solista«, nas problemi družbe ne zanimajo? Vem, to ni posplošitev, še zdaleč ne. Resnica pa je, da je potrebno uničiti miselnost,

da bo nekdo »drugi«, ki ve več kot »mi«, vse rešil, saj je to njegovo delo in poklic. Kje najti rešitev?

Rešitev je v nas samih, zavesti o skupnih ciljeh in naporih za boljše medsebojne odnose, za odpravljanje pasivne miselnosti, ni mogoče nikomur vcepiti čez noč. Potreben je čas, da bo prešla zavestna aktivnost in angažiranost za spreminjanje družbe v misel in srce slehernemu človeku, da se bo zavedal, da dela zase, za dobrobit sebe in vseh ljudi in šele tedaj bo spoznal, da je informiranje nujno, saj prinaša ne le novosti, ampak razglablja o možnostih rešitve perečih problemov, ki jih prinaša čas. In če nismo seznanjeni s tokovi časa, ne moremo samoupravljati in na žalost v tem primeru molčimo na sestankih, ker nismo prepričani, da imamo prav, ker nismo na tekočem o pravicah in dolžnostih, ki nam pripadajo iz dela in po delu — zato razpravljamo na široko po in pred sestanki, takrat smo močni, ko pa je potrebno misel na glas izreči, pa zatajimo sebe in svoje prepričanje. In človek, ki v sebi

V oblikovno vzgojo steklarjev je mnogo vložil Marjan Prisiček

Eno izmed likovnih del vagojitelja mladih steklarjev Steklarske šole Marjana Prisička

trpi, ker ni iznesel svojih misli in si pusti sugerirati misli drugih, ker se boji, da se bo osmešil, ali da ga bo kdo »pametnejša« potolkel, mora slej ali prej priti do spoznanja, da bo lahko edino z razgledanostjo nad dogodki, ki jih prinaša sodoben čas, aktivno in brez strahu pred komerkoli izrazil svoje misli, pomagal pri reševanju problemov in takrat šele s ponosom ugotovil, da je enakopraven in soodgovoren za vsa dogajanja ne le v delovni organizaciji, ampak na vseh področjih družbenopolitičnega življenja. Naša družba pa potrebuje odkritega, sproščenega in vsestransko razgledanega človeka, ki pozna ne le pravice, ampak tudi dolžnosti in ena izmed osnovnih dolžnosti je, da se izražamo in s svojim znanjem iskoreninjamo nezdrave pojave iz samoupravne socialistične skupnosti. Ko bo sleherni član naše družbe to dojel, ne bomo več govorili, kako nam »druga« krojijo usodo in kako »druga« grešijo na delovnih mestih, kajti takrat bomo tisti »druga« mi vsi, in kakor bomo odločili, tako bomo delali in živeli — in v tem je smoter osvobajanja človeka zastarele miselnosti.

Ruža PEČARIČ,
Skofije

Tovarišica Pečaričeva,

Vaše pismo, ki ga objavljamo v celoti, je zagotovo eno tistih, ki ne potrebujejo mojega odgovora. Že vaše misli, ki ste jih zapisali na zastavljeno vprašanje — Kdo bere Komunist? — so dovolj jasne in

razumljive, da se mora nad njimi vsakdo zamisliti in samemu sebi zastaviti podobno vprašanje.

Z naše strani lahko predvsem povem, da se tudi mi sami zavedamo resnice, da Komunist še vedno ni med člani ZK in občani nasploh takega odmeva, kot bi ga moral imeti. Toda odmevnosti in priljubljenosti, če lahko uporabim ta izraz, ni mogoče zagotavljati ne z direktivami, ne z reklamami in še manj s kakršnimkoli prepričevanjem. Vse to je mogoče dosegati le z vsebino in, tega zagotovo ne

smemo pozabiti, tudi s svojevrstno vzgojo bralcev.

Leta in leta nazaj smo očitno vse preveč zanemarjali izobraževanje in usposabljanje komunistov, kar se nam krepko maščuje. In v tem obdobju so nekateri Komunisti, takot kot pogosto govorimo tudi za ZK, skušali potisniti na rob družbenega dogajanja. Vendar je prav v tem obdobju Komunist odigral svojo pravo vlogo in v bistvu tudi dobil polet za prihodnost. Vendar se temeljito zavedamo, da se moramo zdaj uveljavljati predvsem

IZPOSOJENO IZ »DNEVNIKA«

11 Prenekaterega učenca navdušuje slikanje!

sami, zato skušamo tudi kritično in samokritično ocenjevati našo vlogo, vsebino in položaj, pritegniti kar največ sodelavcev in to ne zato, da bi nam le pisali prispevke, temveč, da bi nam s predlogi, pripombami, kritiko in drugimi oblikami pomagali graditi takega Komunisti, kot ga potrebujemo. In le s skupnimi močmi bomo uspeli doseči večjo odmevnost in bogato vsebino, ki ne bo le poročevalska, temveč predvsem spodbujala k usposabljanju, ustvarjalnosti in akcijam.

O teh naših nalogah smo in še bomo veliko govorili. Toda vaše vprašanje je, če ga prav razumem, mnogo širše od samega našega skupnega časnika. Kajti odnos med pojmom »vi« in »mi« je, nasploh v družbi, še posebej pa takrat, ko govorimo o komunistih, izredno pomembno vprašanje naše sedanjosti in prihodnosti, našega (uspešnega) reševanja problemov in uresničevanja zastavljenih ciljev. In v tem se nujno znajdemo na istih pozicijah z vsemi tistimi, ki sodijo v krog naših (potencialnih) bralcev, v istih akcijah. Lep pozdrav,

UREDNIK

PREDSTAVLJAMO JIH...

Naši upokojenci

Kakor veste, dragi sodelavci, smo v preteklih letih pisali o naših upokojencih. Vemo, da je marsikateri med vami pogrešal podobnih sestavkov tudi letos, toda v uredništvu smo se domenili, da letošnje naše upokojence predstavimo proti koncu leta.

Nekateri med njimi niso želeli, da jih predstavimo, pa smo tudi to upoštevali!

Ko jih predstavljamo, našim nekdanjim sodelavcem in tudi tistim, ki tega niso hoteli, želimo obilo zdravlja in da bi še dolgo uživali zaslužen pokoj!

UREDNIŠTVO

Emilija Borlak

Kot sedemnajstletno dekle je pričela Milika delati v steklarni leta 1947 in kot mladinka delala na vseh mogočih delovnih mestih, kjer je bilo takrat treba s polnim zagonom obnavljati in graditi. Pred upokojitvijo je bila pregledovalka stekla. Delo je opravljala z vso resnostjo in odgovornostjo do zaslužene upokojitve.

Milika je izpolnila 35 let delovne dobe z beneficiranim stažem na

»Bo že, samo, če bo zdravje...!« pravi Emilija Borlak

delovnem mestu steklobrusilka, dokler ji je zdravstveno stanje dovoljevalo. Ob upokojitvi je delala, da se ji zdi glede na kvalifikacijo in delovno dobo odmera pokojnine zelo skromna, sicer pa pravi: »Bo že, samo če bo zdravje!«

Terezija Boršič

Kot kmečko dekle se je Terezija zaposlila v steklarni leta 1949. Najprej v malem obratu, katerega se že verjetno nihče več ne spominja — v »knofarni« — to je v delavniški za izdelavo steklenih gumbov. Ko so to delavnico ukini- li, je Rezika odšla v učno brigado in se izučila za steklobrusilko. Potem je delala v steklobrusilnici do upokojitve, ko je letos izpolnila 35 let delovne dobe z benefikacijo.

Mirko Čoh - Fric

Fric je že kot štirinajstletni deček okusil kako se zasluži kruh,

Mirko Čoh-Fric meni, da so bili nekdanj težki časi...

saj je moral za kruhom. V številčni družini je bilo še 7 otrok, vsi mlajši od njega. Tako se je leta 1937 zaposlil pri peči kot odnašalec.

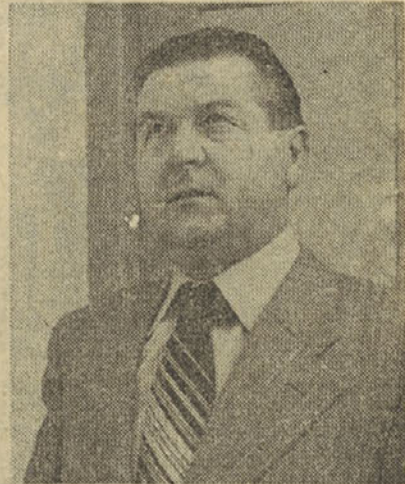
»Težki so bili časi«, pravi Fric, »saj za mladega fantiča, ki sem moral biti v »glazuti« že od dveh ali treh po polnoči na delovnem mestu. Ko sem postal krogljar, sem moral že prej, predno se je pričel »šiht«, pripravljati zamaške. In to ni bilo plačano!

Leta 1943 so Frica mobilizirali v hrvaško vojsko, vendar se je nekako izmotal iz nje in tako pričakal osvoboditev. Po osvoboditvi, ko je steklarna spet pričela obratovati, se je vrnil v steklarno za pomočnika mojstra, potem pa je postal mojster steklopihalec.

Skozi Fricovi roki je šlo na tisoče in tisoče zahtevnih izdelkov, saj je bil zelo dober mojster; in mnoge sodelavce je on izučil te steklarske veščine. Za svoje neumorno in vestno delo je bil večkrat imenovan za udarnika ter odlikovan z medaljo dela.

Franc Firer

Franc se je rodil leta 1919 v številčni kmečki družini. Kakor hitro

S štirinajstimi leti je prišel Franc Firer na delo v rogaško »glazuto«

STEKLAR

»Že ob 3. in 4. uri smo morali biti na delu...!« se spominja Jože Jagodič

Po osemnajstih letih nas je zapustila sodelavka Jožefa Jeršečič

Boris Jugovar je delal kot steklopihalski mojster do upokojitve...

je zapustil šolsko klop, si je moral poiskati delo, da je razbremenil očeta in kaj prispeval za dom. Kot štirinajstletni fantič je prišel v »glažuto« v Rogaški Slatini za brusilca v grobi brusilnici. Pozneje se je prebil v desen brusilnico. V kriznih časih je bil leta 1936 odpuščen češ, da kmečkemu sinu ni potrebna služba. K sreči pa je bil kmalu poklican nazaj na delo v brusilnico.

Tako je delal Franci vse do leta 1942, ko so ga prisilno odpeljali v nemško vojsko. Leta 1944 mu je uspelo pobegniti iz nemške vojske in se umakniti v ilegalno. Kmalu po osvoboditvi je bil poklican na odsluženje vojaškega roka v JLA. Leta 1945 je pričel z rednim delom in bil kot sposoben steklobrusilec ter marljiv član delovnega kolektiva imenovan za poslovodjo brusilnice leta 1955. To delo je upravljal vse do upokojitve.

Franci ni bil samo delovodja; deloval je tudi na drugih področjih. Leta 1938 je bila ustanovljena godba na pihala, katere član je bil od njene ustanovitve do leta 1965, ko je zaradi obilic funkcij opustil tega svojega »konjička«. Od leta 1946 pa vse do upokojitve, ko je bil predsednik upravnega odbora, je opravljal razne funkcije. Bil je več let predsednik gasilskega društva steklarne in opravljal razne druge dolžnosti v delavskem svetu ter njegovih komisijah. Za svoje delo je bil Franci odlikovan z medaljo dela!

Kar štirinajstkrat je bil Franček Koradžija udarnik

Jože Jagodič

Jože se je rodil leta 1927 in kot trinajstletni fantek si je moral poiskati kruh. Tako je leta 1940 prišel v takratno »glažuto« v Rogaški Slatini za odnašalca pri peči. Hudo je bilo mlademu fantu, ki je moral biti že ob 3. ali 4. uri zjutraj na delu, toda kljub temu je zdržal in kmalu je postal krogličar. Tako je Jože delal vse do leta 1944.

Jože pravi, da je med vojno preстал mnogo strahu, ko je okupator dan za dnem zapiral ljudi v steklarni, ki se potem niso več vrnili na delo.

Leta 1945 je Jože odšel od peči in se pričel za steklobrusilca. Ker ga je delo veselilo, je naredil izpit za visokokvalificiranega steklobrusilca. Kot tak je odšel v zaslužni pokoj, saj je z beneficirano delovno dobo izpolnil 42 let pokojninske dobe.

Jožefa Jeršečič

Pred kratkim je Jožefa zapustila steklarski kolektiv in delovno mesto v vezalnici, na katerem je delala polnih 18 let. Na tisoče steklenih izdelkov je s svojimi marljivimi rokami očistila, prinesla in odnesla na pravo mesto. Tiha in skromna je dočakala svojo častljivo starostno pokojnino. »Skromno, a vendar«, je dejala Jožefa, »zadovoljna z njo!«

S trinajstimi leti je bil Ivan Mikša že odnašalec v naši steklarni!

Boris Jugovar

Boris je bil leta 1941 s svojimi starši preganjan na Hrvaško. Tam je že kot dvanajstletni deček delal pri peči. Med vojno je bilo tudi zanj življenje težko. Trpel je pomanjkanje, lakoto, strah; nič prijetnega ni bilo.

In ko je dolgi vojni čas le minil, se je Boris vrnil v Slovenijo in se leta 1945 zaposlil v steklarni Rogaška Slatina že kot krogličar. Leta 1947 je med prvimi naredil izpit za kvalificiranega steklopihalca, postal pomočnik steklopihalca in pozneje mojster.

Boris je svoje znanje prenašal tudi na druge generacije; nekaj časa je delal v Steklarski šoli, dve leti pa je uvajal v delo delavce v novi steklarni v Skopju. Leta 1959 se je vrnil na staro delovno mesto ter delal kot steklopihalški mojster vse do redne upokojitve.

V prvih povojnih letih je bil Boris večkrat udarnik, saj sta z očetom Benom delala ne samo veliko čez normo, ampak tudi zelo kvalitetno. Poleg svojega dela je Boris bil aktiven v organih samoupravljanja, saj je bil večkratni član delavskega sveta, predsednik upravnega odbora, predsednik sindikata, član komisij in podobno.

Franc Koradžija

Kakor hitro je Franček zapustil šolsko klopo, že je kot štirinajstletni fant prišel v rogaško glažuto za odnašalca. Kmalu je postal krogličar, ter to delo opravljal do prekinitve obratovanja takratne steklarne. Leta 1945 se je vrnil na delo kot steklopihalca — pomočnik. Pozneje, leta 1955, pa je postal mojster steklopihalca.

V času administrativnega upravljanja je bil Franček 14-kratni udarnik za preseganje norm. Za svoje delo je bil tudi denarno nagrajen. Delo mojstra je opravljal z vso vestnostjo in marljivostjo, žal pa tega dela zaradi bolezni ni mogel več opravljati. Leta 1970 je postal invalid ter bil premeščen na odgovorno delo pomočnika skladiščnika materiala. Letos je izpolnil polno pokojninsko dobo ter odšel v zaslužben pokoj.

Ivan Mikša

Ivan se je rodil leta 1928 v kmečki družinici Hrvaškega Zagorja. Ker doma ni bilo ne denarja in ne kruha, je že kot trinajstletni deček moral s trebuhom za kruhom.

Tako je Ivan v hudih časih leta 1941 prišel v glažuto za odnašalca. Veselje do poklica in marljivost sta prispevala, da je kmalu postal krogličar in jih pihal do prekinitve obratovanja steklarne v letu 1944. Po osvoboditvi je oblekel vojaško suknjo, leta 1958 pa je že postal mojster — steklopihalca. Zelo rad je prenašal svoje znanje na mlajše sodelavce, saj so iz njegove brigade kar štirje postali mojstri.

Poleg svojega naporenega dela je Ivan opravljal tudi funkcije v organih samoupravljanja. Bil je predsednik upravnega odbora, član delavskega sveta in član raznih komisij. Kot mladenič se je udeležil gradnje avtoceste Beograd—Zagreb, kjer si je trikrat priboril naslov udarnika. Za nesebično delo v gradnji domovine je bil Ivan odlikovan z medaljo dela.

Zdravje Ivanu ni dopuščalo, da bi dočakal starostno upokojitev, pa je bil invalidsko upokojen.

Marija Mikša

Marija se je rodila leta 1934 v Hrvaškem Zagorju. Kakor hitro je

Franc Oblak ali Rado, kakor smo ga imenovali, je bil aktiven in marljiv delavec...

izpolnila 15 let starosti, je prišla vprašati za delo v steklarno v Rogaški Slatini. Tako je pričela delati septembra 1949; najprej na delovnem mestu umivalka stekla, pozneje pa je delala v učni brigadi in se izučila za steklobrusilko. Ker pa zaradi bolezni ni smela opravljati tega dela, je bila premeščena na delovno mesto žgalka stekla in nazadnje delala kot rezalka stekla. Ker ji njena težka bolezen ni več dovolila delati, je bila Marija v oktobru letos invalidsko upokojena.

Franc Oblak

Rado, kot smo ga vsi imenovali, se je rodil leta 1929, v Zagorju ob Savi v delavski družini. V steklarno je prišel na delo februarja 1943 in sicer v stekloslikarijo. Kot štirinajstletni fant je pričel delo s čopičem ter je delal vse do prekinitve obratovanja steklarne v letu 1944. Po osvoboditvi je Rado pričel delati kot odnašalec, invalidsko upokojen pa je bil kot pomočnik steklopihalca.

Dokler je bil Rado zdrav, je bil zelo aktiven in marljiv delavec, o čemer govori njegova izkaznica petkratnega udarnika. Bil je na mladinski delovni akciji in gradil progo Samac—Sarajevo. Tudi v organih delavskega upravljanja ni manjkal, saj je bil prvi predsednik obratnega delavskega sveta peč, član delavskega sveta, predsednik sindikata leta 1964 in član drugih komisij. Invalidsko upokojen je bil letos in ima 39 let delovne dobe z beneficiranim delovnim stažem.

Kopal je še premog za našo steklarno, po vojni pa je bil kurjač plinskega generatorja naš sodelavec Leopold Prah

Leopold Prah

Rojen v družini, kjer je primanjkovalo kruha, si ga je Polda kot šestnajstletni deček našel v rudniku. Moral je globoko pod zemljo, da si je prislužil vsakdanji dinarček. Delal je v rudniku, v katerem so kopali premog za potrebe steklarne; torej v rudniku, ki je bil last steklarne.

Leta 1941 so rudnik zaprli, pa je Polda ostal brez dela. Iskal je drugo delo in hodil zanj od vrat do vrat. Leta 1944 je odšel v partizane v Kozjanski odred, v katerem je ostal do osvoboditve.

Ponovno se je Polda zaposlil leta 1947 kot kurjač plinskega generatorja, kjer je delal vse do upokojitve. Kljub bolezni je bil aktiven in marljiv delavec ne le na svojem delovnem mestu ampak tudi v organih samoupravljanja, saj je bil član delavskega sveta in drugih komisij.

Erika Strašek

Komaj 14 let ji je bilo, ko je Erika že okusila človekovo izkoriščanje v takratnem privatnem sektorju. Leta 1941, pred II. svetovno vojno, je začela delati v naši steklarni. Delala je vse mogoče, tudi taka dela, ki jih danes ženske ne opravljajo; zbirala je črepinje in opravljala druga dela vse do po-

žiga in s tem prenehanja obratovanja takratne steklarne.

Po osvoboditvi je Erika kaj kmalu pričela z delom seveda zopet v steklarni, kot steklobrusilka. »Težki so bili časi obnove«, pravi Erika »bili pa so zelo lepi«. Po rednem osemurnem delu je bilo treba delati tudi udarniško, česar se je mnogokrat udeležila...

Steklarna se je iz leta v leto širila in tako jo je bilo potrebno kadrovsko izpolnjevati. Kot marljiva in vestna delavka je leta 1960 Erika prevzela zahtevno delo obračun osebnih dohodkov. Mnogokrat je delala tudi v nočni izmeni zaradi pomanjkanja delavcev v obračunu ali zaradi tehničnih razlogov.

Ob invalidski upokojitvi je imela Erika 33 let delovne dobe. Za delo, ki ga je opravljala, je bil zaslužek majhen, zato je tudi pokojnina mala, komaj 2.600 dinarjev! »To je več kot skromno za današnji čas«, pravi Erika Strašek.

Jože Šverko

Jože se je rodil leta 1928 onkraj Sotle v kmečki družini, kjer ni bilo zaslužka. Zato je že mlad odšel za zaslužkom. Kot štirinajstletni fantič je prišel v našo steklarno in se zaposlil kot brusilec v grobi brusilnici. Po prekinutvi dela leta 1944 se je vrnil na kmetijo in bil tam do leta 1947, ko se je ponovno zaposlil v steklarni kot brusilec.

Ker so bili v grobi brusilnici zelo težki delovni pogoji, se je Jože po rednem delu še učil in priuče-

val za steklobrusilca desena. Tako je leta 1956 postal steklobrusilec desena. In uresničil je tudi večletno željo. Naredil je izpit za visokokvalificiranega steklobrusilca.

Ob pričetku obratovanja nove brusilnice v Kozjem je bil Jože imenovan za brigadirja učne brigade mladih delavcev, ki so se želeli izučiti te zahtevne veščine.

Jože je bil tudi v organih upravljanja kot član delavskega sveta, bil je član izvršnega odbora sindikata, delal pa je še v raznih komisijah. Kot invalid je bil upokojen v 49. letu starosti.

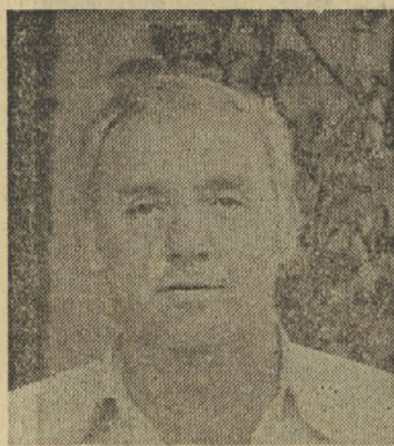
IZID NAGRADNEGA NATEČAJA

Nagrade za najboljše sestavke

Če se dobro spominjate, smo lani razpisali nagrade za najboljše sestavke o steklarni. Pred proslavo zlatega jubileja steklarne »Boris Kidrič« se je sestala komisija, ocenila objavljene sestavke in sklenila, da razpisane nagrade podeli tako:

1. nagrado 500 dinarjev prejme za sestavek »Slavjenki« Erika Strašek, 2. nagrado 300 dinarjev prejme za sestavek »Steklarna ga je osvojila« Mile Jovičič in 3. nagrado 200 dinarjev prejme za sestavek »Ponosni glažar« prav tako Mile Jovičič.

Naše uredništvo se zahvaljuje za sodelovanje in hkrati čestita obema nagrajencema za osvojeno nagrado!

15 »Težki, a tudi lepi so bili časi obnove...!« se spominja nekdanjih dni Erika Strašek

Jože Šverko je bil tudi brigadir učne brigade mladih delavcev v novi brusilnici Kozje...

Po trdnejši poti...

Obračun svojega dela med dvema konferencama so komunisti steklarne podali na letni konferenci 30. septembra. »Razdobje med konferencama je bilo zelo razgibano na področju uveljavljanja ustave in Zakona o združenem delu. Teža je bila dana spremembi delavčevega položaja, da postane dejanski nosilec oblasti v temeljni organizaciji združenega dela«, je v uvodni besedi dejal sekretar osnovne organizacije ZK Franc Zupanič.

Nadalje je bilo v poročilu rečeno, da je analiza naše samoupravne organiziranosti pokazala pomanjkljivosti, v odpravljanju katerih pa so prednjačili komunisti, saj so bili pobudniki in nosilci priprav na to. Stvarne prispevke so komunisti dali ob analizi prvotnega elaborata, ki so ga zavrnilo zaradi njegove nesprejemljivosti in se zavzeli za takšnega, ki bo bolj ustrezal našim razmeram. Ta je že pripravljen, toda še marsikaj bo treba postoriti, če hočemo do določenega roka imeti vse pripravljeno. Poročevalec je posebej poudaril, da bo še veliko treba delati na dohodkovnih razmerjih in na sistemu nagrajevanja, ne oziraje se na ustanavljanje več temeljnih organizacij, saj je bil dosedanji sistem nagrajeva-

nja močno zastarel in v njem je bilo možno zaslediti vplive mezodne miselnosti.

»Prizadevali smo si«, je dejal Zupanič, »da bi prišlo do združevanja sorodnih panog na Slovenskem, toda naš trud s tem v zvezi ni bil poplačan, ker je prej prišlo do ustanavljanja poslovne skupnosti v Hrastniku. Podoben položaj je sedaj, ko so v temeljni organizaciji v Slovenski Bistrici izrazili željo po odcepitvi iz delovne organizacije steklarna »Boris Kidrič«.

Ko je spregovoril o kadrovskih vprašanjih, je navedel sekretar Zupanič, da so potrebe po nekaterih kadrih večje, kar se predvsem kaže v oddelku peč, od koder je odhajanje delavcev največje, letošnje pa presega vsa pričakovanja!

Takšna fluktuacija je botrovala zaposlitvi deklet pri peči. Bolj zaskrbljujoče je, da se je med 72 učenci v Steklarski šoli le 9 takšnih opredelilo za poklic steklopihalca. Zato je predlagal konferenci, naj se posebej izjasni o tem vprašanju, ker meni, da se bo fluktuacija še stopnjevala. Štipendiranje na srednjih in višjih šolah je ocenil zadovoljivo, problem pa nastaja, ker se veliko štipendistov odloča

za vrnitev štipendije in se zaposli drugje.

»Odvč bi bilo poudarjati, da je le pravočasna obveščenost pogoj za pozitivne rezultate in hkrati orožje proti zlonamernim tolmačenjem. Kljub prizadevanjem časopisa Steklar in kljub doseženi kakovosti pa na področju obveščanja nismo dosegli zaželenih uspehov! Kaže se velika potreba po ustnem obveščanju in ustrezni organizaciji informativne službe. V prihodnje bi se morali vse bolj posluževati delovnih skupin, v katerih bi informacija najhitreje dospela do neposrednega proizvajalca!«

Finančni položaj nadalje težaven

»S finančnimi rezultati, doseženimi v lanskem letu, nikakor ne moremo biti zadovoljni, saj je zaključni račun izkazoval izgube 204 milijone starih dinarjev, ki smo jo pokrili iz lastnega rezervnega sklada«, je opozoril tovariš Zupanič.

V poročilu je bilo rečeno, da leto 1975. v katerem smo sicer ustvarili 218 milijonov starih dinarjev ostanka čistega dohodka, v preteklem letu pa so bile naše obveze veliko večje, saj so bile jubilejne nagrade, odpravnine in regresije za leto dopuste 1,570.000 dinarjev, po-

Dotrajano steklarsko peč je nadomestila nova in sodobnejša — foto Horvat

Pobude za odcepitev temeljne organizacije Slovenska Bistrica od steklarne »Boris Kidrič«, so se začele v EMI v Poljčanah... je poudaril Ivo Kučič

večana amortizacija pa je bremenila stroške v višini 1.004.000 dinarjev. Vse to je nanoslo povečanje za 4.192.000 dinarjev in če upoštevamo še povečanje poslovnih stroškov za 9,3 odstotka, zakonskih obveznosti za 19,6 odstotka, bruto osebnih dohodkov za 25,4 in ob tem ne prezremo dejstva, da je bil celotni prihodek le za 16,8 odstotka večji, potem nam postane jasno, da vseh teh povečanj nismo prenesli. Kljub nekaterim olajšavam, ki se kažejo v znižanju prometnega davka in v zvišanju cen naših izdelkov na domačem tržišču, je naš finančni položaj tudi letos izredno težaven. Reči je treba, da so olajšave prišle prepozno in da praktično niso vplivale na naš finančni rezultat v prvem polletju.

Velika vlaganja

Leti 1976 in 1977 upravičeno lahko štejemo med najbolj uspešna na področju vlaganj, saj smo vložili v gradnjo avtomatične zmesarne 30.000.000 dinarjev, v lončeno peč 1.500.000 dinarjev, v brusilne stroje 500.000 dinarjev in za kotel 780.000 dinarjev, kar je skupno kakšnih 37.000.000 dinarjev.

V razvojnem programu do leta 1980 so predvidena nadaljnja vlaganja, ki so usklajena z razvojnim načrtom. Načrt vlaganj predvideva gradnjo kadnih peči, nabavo vlagalnih naprav, pnevmatični transport zmesi, nabavo novih brusilnih strojev, več vrst stiskalnic, elektroagregat in gradnjo kislinke polirnice v Kozjem. V tem obdobju naj bi bila vlaganja 47.500.000 dinarjev.

Naša vlaganja niso bila le v go-

spodarsko dejavnost, ampak tudi v družbeni in osebni standard, saj smo v zadnjih dveh letih kupili deset stanovanj v skupni vrednosti 3.680.000 dinarjev, popravili stanovanjski blok, kar je stalo 1.000.000 dinarjev, kupili dva stanovanja v Kozjem za 630.000 dinarjev in razdelili 2.340.000 dinarjev posojil za gradnjo zasebnih hiš našim sodelavcem. Na tem področju smo torej vložili 7.560.000 dinarjev. Tudi v prihodnje načrtujemo vlaganja v stanovanjsko gradnjo, kar smo tudi predložili stanovanjski interesni skupnosti. Tako bomo vsako leto kupili po osem stanovanj za potrebe naših delavcev.

Uspehi v izvozu

»Ko govorimo o naših dosežkih.« je dejal sekretar Županič, »ne moremo mimo dejstva, da smo kljub vsem težavam, ki so nas pestile, bili zelo uspešni v izvozu naših izdelkov. V preteklem letu smo dosegli za 14,5 odstotno povečanje v dolarski in za 25 odstotno povečanje v dinarski vrednosti. V preteklem letu smo izvozili v Združene ameriške države in Zvezno republiko Nemčijo 90 odstotkov celotne vrednosti našega izvoza. Zlasti je pomemben podatek, da naš uvoz ne presega 15 odstotkov izvoza, kar je občutna razlika v prid izvoza!

Zaradi opreme nekaterih domačih hotelov in zaradi izvoza v Gano, katerega smo obračunali dinarsko, je bil izvoz konec septembra letos enak izvozu v istem obdobju v letu 1976, predvidevamo pa, da bo do konca leta celo nekaj nad lanskoletnim.«

To je skrajšan povzetek misli poročevalca Franca Županiča o delu osnovne organizacije zveze komunistov!

Nekaj statističnih podatkov

Franc Bercko je povzel statistično poročilo o delu med dvema konferencama. Osnovna organizacija zveze komunistov steklarne šteje 111 članov. V štiriletnem obdobju je bilo sprejetih v zvezo komunistov 55 članov, en član je bil izključen, šest jih je izstopilo na lastno željo, v druge organizacije ali v pokoj je odšlo 19 članov osnovne organizacije. V tem obdobju je bilo izrečenih 23 vzgojnih ukrepov.

Udeležba na sestankih osnovne organizacije je bila 53 odstotkov, neupravičenih izostankov je bilo 30 odstotkov. V komiteju osnovne organizacije je bila udeležba na sejah 85, neupravičenih izostankov pa je bilo le 5 odstotkov.

Osnovna organizacija je delovala v skladu z lastnim delovnim programom in na podlagi sklepov 5. seje CK ZKS. V poročilu je navedeno povedano, na katerih področjih se je osnovna organizacija v celoti angažirala. Na podlagi poročila in ocene v razpravi ni bilo področij dela v steklarni in zunaj nje, na katerih člani osnovne organizacije ZK ne bi sodelovali.

Razprava

V razpravo je poseglo več članov osnovne organizacije in Darko Bizjak, predsednik občinske skupščine, ki je prej opravljal funkcije

17 Pokal, ki so si ga priborili naši kegljači v dvoboju s kegljači tovarne Impol.

»Najti moramo ustrezne rešitve, ki bodo zajezile odhajanje steklarjev!« se je zavzel sekretar osnovne organizacije ZK steklarne Franca Županič

sekretarja občinskega komiteja ZK Šmarje pri Jelšah.

Nikola Bursać se je v svoji razpravi dotaknil naše samoupravne organiziranosti in ugotovil, da je kljub gotovi zamudi bilo vendarle veliko storjenega. Po njegovem mnenju je bilo nekaj zastojev, ki so se zlasti kazali v predloženem načinu dohodkovnih odnosov in pomislekih Slovenjebistričanov, da se odcepijo iz naše delovne organizacije.

Ko se je oglašil k razpravi, je Vojo Djinovski dejal: »Če hočemo govoriti o sedanjem položaju in o tem, kaj nas še čaka, moramo najprej vedeti, da je bilo leto 1975 težko, da je bilo leto 1976 še težje in da je leto 1977 spet težko. Da se ne bi izogibali naši odgovornosti, je treba reči, da so še stvari, ki jih moramo sami urediti. Hkrati pa je treba odkrito reči, da smo v težave zabredli tudi zaradi že znanih stvari, pa jih zato ni treba ponavljati, saj smo o njih dosti govorili...! Temeljna naša naloga je torej, da naredimo podlago, ki nam bo pomagala premestiti vse te težave. Vsaj po moji presoji, je ena tretjina težav, ki jih lahko odpravimo z novo samoupravno organiziranostjo. Prizadevati si moramo tudi za dosledno izpeljavo sistema nagrajevanja po delovnih rezultatih. Drugo tretjino težav vidimo v boljši kadrovski zasledbi, saj nam primanjkuje kvalificiranih steklopihalcev, steklobrusilcev in zlasti inženirskega kadra. Tretjo tretjino težav pa bi morali odpraviti z boljšo povezavo s trgovino, znižanje prometnega davka na kristalno steklo in pravilno stimuliranje izvoza naših izdelkov!«

V nadaljevanju je direktor Vojo Djinovski ocenil razprave v zvezi s povezovanjem slovenske steklarske industrije v sestavljeno organizacijo za neučinkovite, posledice za vse delovne organizacije pa bodo po njegovem mnenju kar hude, ker bodo druga drugi konkurirale, namesto, da bi si ustvarile vsaka svoj program in ga v celoti uresničile.

»Zamisli, da se Slovenjebistričani odcepimo od steklarne Boris Kidrič, niso povsem nove, začele pa so se v EMI v Poljčanah, je v svoji razpravi rekel Ivo Kučič. »O tem vprašanju smo razpravljali v družbenopolitičnih organizacijah v sami temeljni organizaciji in na ravni občine. Za takšno odločitev se strinjajo vsi dejavniki, na referendumu, ki bo predvidoma v novembru pa bodo dokončno besedo rekli zaposleni v naši temeljni organizaciji (Opomba urednika: Na referendumu, ki je bil 7. novembra, se je 82 odstotkov volilcev odločilo »za« odcepitev.) Mi smo močno zaskrbljeni za naš jutri, saj do-

mača konkurenca ne počiva, na vidiku pa je tudi uvoz. Več stičnih točk imamo z EMI, v naš SOZD pa nameravamo pritegniti še »Dekor« iz Zaboka. Te stične točke o katerih menimo, da so bližje EMI so: nabava, prodaja, propaganda, skupna trgovina in še druge.«

Zakaj odhajajo?

Darko Bizjak, dolgoletni sekretar šmarskih komunistov in sedanjí predsednik občinske skupščine je posegel v razpravo in že v uvodu čestital osnovni organizaciji za živahno dejavnost v preteklem obdobju.

»Šli ste po težji poti, ko ste iskali pravo obliko za vašo novo samoupravno organiziranost,« je dejal Bizjak, »toda po poti, ki ima trdnjše temelje. S tem delom je treba pohiteti, saj je še več stvari tehnične narave, ki jih je treba do konca leta izpeljati do konca. Res je, da je v steklarni nekaj posebnega, toda po petdesetih letih ste naši lastno pot in komunisti smo odgovorni za to, da bodo stvari tekle, kot je treba.«

Razpravo je tovariš Bizjak nadaljeval v zvezi s kadrovske vprašanji in z nizkimi osebnimi dohodki: »Dobro se je treba zamisliti nad tem, kaj bomo v prihodnje storili, da bi se steklarjem in vsem drugim v naši občini godilo boljše, saj vemo, da v osebnih dohodkih zaostajamo za regijo za 20 odstotkov. To pa vzbuja zaskrbljenost... Znano je, da slovi steklarški poklic kot umetnost in ga je treba tako tudi jemati. Vam, stek-

larjem, najbrž ne bo zadostovalo, če boste do kadrov prihajali le s priučevanjem. To je le začasna rešitev! Izrabiti je treba stalne oblike, ne moremo mimo dejstva, da nekateri odhajajo. Odgovoriti bo treba na vprašanje, zakaj? Ali so temu krive slabe delovne razmere, nizki osebni dohodki oziroma slaba stimulacija, medsebojni odnosi, ali kaj drugega? Treba je reči, da vam primanjkuje inženirjev, ki bodo delavcem v pomoč. Te inženirje je treba primerno nagraditi, in tudi vse druge strokovnjake, ki dobro delajo!«

Jože Halužan je govoril o delegatskih odnosih. Zatrđil je, da delegatski sistem še ni zaživel tako, kakor bi moral, saj se še vedno srečujemo z navadani »članstva« v organih samoupravljanja, manj pa se poslužujemo stališč našega neposrednega okolja, ki nas je v te organe delegiralo. Zavzel se je za to, da bi sodelavca morali pogledati tudi takrat, ko je zunaj tovarne. Nadalje meni, da se zadnje čase srečujemo z resnim vprašanjem otroškega varstva, saj ne najdejo ustreznih rešitev. Osebne dohodke v službi otroškega varstva je ocenil za nizke, nasproti njim pa kritiziral stanje v telesni kulturi, kjer da baje zaslužijo tudi po 70 dinarjev na uro!

Po besedah Ivana Siterja so strokovne službe opravile svoje naloge, ki smo jih naložili. Žal pa nekateri delavci niso v celoti dojeli smotrov, ki smo si jih zastavili. »Želimo si višjih osebnih dohodkov. To je lepo in prav,« je dejal Siter, »toda le-ti morajo izhajati iz našega boljšega dela! Z drugo besedo

Včasih temačni in zaprašeni delovni prostori, sedaj svetli in prezračeni...

povedano pomeni to, da moramo skrbeti za boljšo proizvodnjo in sploh pametno gospodariti, saj sta to pogoja za višje osebne dohodke!»

Ko se je dotaknil delegatskih vprašanj, je Siter ocenil, da je 50 odstotna udeležba delegatov za občinsko skupščino preskromna in da delegacije še vedno nimajo prave povezave z bazo.

»Preostalo je premalo časa, da bi se lahko sprijaznili s posamezniki, ki zagovarjajo le svoje ozke interese. Vemo, da so napake bolj tehnične narave in da jih je zaradi tega tudi lažje odpraviti,« je v svoji razpravi poudaril Jože Jankovič.

Čprav je govoril v uvodu, ko

je prebral poročilo o delu komunistov v preteklem obdobju, se je tudi Franc Zupanič vključil v razpravo. Izrazil je nezadovoljstvo zaradi preslabe udeležbe na sestankih, na katerih bi se po njegovem mnenju morala oblikovati stališča za akcije. »Res je, da smo preobremenjeni, toda člani zveze komunistov bi se morali čutiti bolj odgovorne«, je rekel Zupanič in dodal, da so tako razširjene razprave na nepravih mestih, ki so polne raznih sumničenj. V primeri stimulaciji steklarjev vidi rešitev za manjše odhajanje od peči in ocenjuje, da sprejemanje deklet za odnašalke in stikalke ni rešitev iz problemov!

Člani osnovne organizacije ZK so izvolili komite, ki šteje trinajst članov: Franc Zupanič — sekretar osnovne organizacije, Franc Komeički — namestnik sekretarja in člani: Tomo Bastašič, Jože Božiček, Nikola Busrač, Jože Goručan, Pavla Jordan, Tomo Kočica, Jože Kovačič, Stjepan Krklec, Vlado Pale-Kosovec in Gvido Vrtovšek.

Delegati za oblinsko konferenco so: Jože Goručan, Tomo Kočica, Jože Kovačič, Franc Kregar, Marjana Ogrizek, Dinko Pešič, Venčeslav Srbčič in Gvido Vrtovšek.

MILORAD KRAČUN
POLDA OGRIZEK

DVAJSET LET NAŠE OBRATNE AMBULANTE

Uspehi niso izostali...!

Vrata ordinacije v obratni ambulanti steklarne »Boris Kidrič« so se odprla 1. avgusta 1957. To je pomenilo veliko pridobitev za delovno skupnost steklarjev. V začetku so delali v njej trije zdravstveni delavci in to dr. Bogdan Fürst ter medicinski sestri Vera Črepinšek in Dragica Drenski.

Z ustanoviteljem obratne ambulante so bila najprej narejena pravila za obratno ambulanto steklarne »Boris Kidrič«, ki jih je potrdil občinski

ljudski odbor v Rogaški Slatini. Za nemoteno delo ambulante pa smo imeli še honorarno zaposleno računovodkinjo....

Že naslednje leto, kakor je bilo dogovorjeno, so preuredili nekdanjo sindikalno dvorano in 1. septembra so se v njej oglasili prvi bolniki. Zobno ambulanto je vodil višji dentist Anton Pirc, zobotehnica je bila Mija Vitas, instru-

mentarka pa je bila Tilka Hočvar.

Kmalu najboljše urejena obratna ambulanta...!

Že po letu 1962, ko je bil nabavljen rentgenski aparat in ko sta bila urejena potrebna prostora za rentgenski kabinet in čakalnico, je bila naša obratna ambulanta najbolj sodobno urejena na šmarnskem območju in poleg obratne ambulante v Cinkarni v Celju, najbolj urejena ambulanta v celjski regiji. S svojo strokovno organiziranostjo in tehnično opremljenostjo je kmalu postala privlačna tudi za sorce steklarjev in za ostale prebivalce Rogaške Slatine. Med drugim tudi zaradi stalnega pomanjkanja zdravnikov v zdravstveni postaji v Rogaški Slatini.

Skrb za zdravstveno varstvo delavcev je obratna ambulanta razširila tudi z organizacijo polivalentne patronažne službe, kar pomeni, da je medicinska sestra obravnavala delavčevo družino. V tem smo bili enotni in posledaj smo imeli zdravstveno varstvo delavcev v svojih rokah. Takratni očitki socialnega zavarovanja, da smo opustili preventivno dejavnost, niso bili utemeljeni, saj smo v steklarni in Steklarski šoli redno opravljali preventivno dejavnost in tesno sodelovali s pristojnimi delavci.

Med našo raznoliko dejavnostjo smo se seznanili s celotno strukturo delavcev in z njihovimi problemi, kar je bila podlaga za nudenje prepotrebne organizirane zdravstvene pomoči!

Ze kar vsakdanji prizor v sprejemnem delu naše obratne ambulante...

STEKLAR

Prve ugotovitve...

V prvem poročilu, ki je bilo sestavljeno leto dni po ustanovitvi obratne ambulante, je bila ugotovljena:

1. Zdravstvena neprosvetljenost delavcev, predvsem njihovih svojcev, otežkoča pravilno dietno prehrano bolnikov na prebavilih, kar povzroča podaljšanje zdravljenja za dobro polovico. Poleg tega je pri delavcih z nižjimi osebnimi dohodki povzročalo dodatno težavo pomanjkanje denarja za izdatke, ki jih terjata dietna prehrana.

2. Bolniki pogosto prihajajo nepozno k zdravniku z izgovorom, češ, le zakaj bi nadlegovali zdravnika.

S preventivnimi pregledi smo pričeli zelo zgodaj, saj jih je opravil dispanzer za medicino dela iz Celja že jeseni leta 1957. Pregledanih je bilo kakšnih 70 brusilcev in brusilk, od katerih so pri 24 delavcih ugotovili spremembe na pljučih. Naslednje preglede so opravili v letih 1964 in 1965. Že pred tem, leta 1963, pa je dispanzer za medicino dela Zavoda za zdravstveno varstvo Maribor opravil meritve pri vseh pečeh, v vseh brusilnicah, v krtačni polirnici in pri plinskem generatorju. Na podlagi tega smo

dobili slike o odstopanju zaprašnosti v brusilnicah, gibanju zraka pri pečeh in temperaturnih razlik od normalnih in še vrsto drugih podatkov, ki so pomembni za ocenjevanje delovnega okolja in ugotavljanje ogroženosti delavcev na določenih delovnih mestih. Rudarski inštitut iz Ljubljane je napravil preiskave vzorcev prahu o prostem kremenu (SiO₂), o feldšpatih in korundu, o steklenem prahu, o glinenini in hidroksidih.

Od 147 delavcev, kolikor jih je bilo zajetih pri pregledih v letih 1954 in 1955, so pregledali 53 delavcev iz grobe brusilnice — med katerimi je bilo sedem žensk, 62 delavcev iz desen brusilnice — med katerimi je bilo 46 žensk in 42 brusilcev kristala, pokazali obolenost 54 delavcev — od teh 12 žensk!

Ponovne meritve so opravili leta 1958 in to med topljenjem steklene mase; merili toplotno okolje, v brusilnicah ropot in zaprašnost, v pripravi zmesi pa toplotno okolje in zaprašnost. Zanimiva je bila ugotovitev, da je bila prekoračena meja ropota, zaprašnost pa je ostala na približno isti ravni, kakršna je bila pri predhodnih meritvah. Tudi zadnje meritve v letu 1973 kažejo podobno sliko! Prekoračitev ropota pri diamantnih brusilnih strojih ni bilo!

Po vseh ugotovitvah so nam

priporočali, naj bi ponavljali potrebne konkretne preglede in uveljavili uporabo zaščitnih sredstev za vse delavce na ogroženih delovnih mestih!

Največja ogroženost delavcev je bila vsekakor v pripravi zmesi zaradi nezdravih delovnih razmer in nezdravega načina življenja ogroženih delavcev. Drugi po vrsti je bil močno ogrožen obrat v kislinski polirnici, kjer je prihajalo do pogostih opeklin na rokah, ki jih je zelo težko ozdraviti. Z uvedbo alkoholnih obkladkov za prvo pomoč na delovnih mestih smo uspeli zmanjšati posledice in pospešiti celjenje ran....

Pred službo varstva pri delu je resna naloga, naj razišče vzroke za zastrupljanje delavcev s svincem tudi pri avtomatičnem mešanju surovin, kar je skoraj neverjetno, toda laboratorijski izvidi potrjujejo resničnost nič kaj prijetnih podatkov.

Prebavne motnje na prvem mestu

Pred ureditvijo družbene prehrane so bila za prehladnimi obolenji najbolj pogosta želodčno-črevesna obolenja. Ta so dosegla vrhunec v letu 1964 in 1965, kar med drugim potrjuje tabelarni pregled obolenj. Tem obolenjem so v dobri meri botrovala stare navade v

Preglednica zaposlenih, bolnikov, bolezni po vrstah, staleža, pregledov in izgubljenega delovnega časa za steklarstvo »Boris Kidrič« v letih 1958—1970

Leto	1970	1969	1968	1967	1966	1965	1964	1963	1962	1961	1960	1959	1958
1 Število zaposlenih	180	152	170	160	165	152	177	158	122	107	112	136	142
2 Število bolnikov	1343	1756	1673	1365	1403	1551	1741	1450	1313	1114	895	788	672
3 Tuberkuloza	2	1	0	2	2	13	7	10	5	6	4	4	12
4 Sladkorna bolezen	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	2
5 Živčno-duševne bolezni	27	53	26	26	28	19	37	49	33	24	29	7	18
6 Bolezni oči	15	18	8	6	10	18	12	17	10	10	0	7	4
7 Bolezni ušes	11	15	15	14	11	15	7	21	12	9	0	5	4
8 Bolezni zgornjih dihal	126	105	112	114	120	109	102	68	66	53	25	36	25
9 Influenca	166	456	294	267	192	244	283	240	431	219	332	269	88
10 Ostala obolenja dihal	25	34	29	24	30	42	29	41	41	22	29	26	48
11 Rane na želodcu in dvanaesterniku	17	40	24	29	26	0	32	21	16	21	8	3	11
12 Vnetje želodca in črevesja	123	139	171	108	149	265	270	163	106	140	113	93	123
13 Vnetje slepiša	0	0	0	0	0	0	0	5	4	4	6	2	2
14 Kile	0	0	0	0	0	0	0	5	2	5	3	1	4
15 Bolezni žolča in jeter	12	15	13	4	32	27	28	20	17	21	25	21	53
16 Hepatitis	2	7	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
17 Ginekološka obolenja	23	19	37	29	50	30	25	17	16	16	0	8	11
18 Vnetja kože	20	24	36	19	25	35	38	37	27	15	18	14	14
19 Gnojna vnetja podkožja	12	16	18	9	14	12	19	37	25	18	0	5	7
20 Revmatična obolenja	42	52	40	34	54	47	56	40	70	54	36	33	54
21 Nezgode "A"	3	53	91	52	4	62	79	68	62	82	53	69	40
22 Nezgode "B"	195	220	240	158	188	221	265	213	138	129	96	100	32
23 Kosečnost	21	28	27	35	28	23	26	14	28	27	0	16	16
24 Nedognena stanja	0	0	91	100	0	0	0	108	0	17	0	3	12
25 Ostale bolezni	0	0	0	0	83	114	0	0	0	0	31	0	30
26 Srčne bolezni	0	5	4	5	11	23	15	0	3	9	0	7	4
27 Nega družinskega člana	162	159	160	124	109	205	199	140	66	66	0	22	0
28 Delež staleža /s porođnicami/ v %	4,97	4,10	6,40	4,67	5,09	6,40	6,20	5,96	6,30	5,70	5,27	5,46	6,60
29 Prvi pregledi	2227	3903	4113	3865	4636	4853	4354	4288	4671	4816	4837	4351	1500
30 Ponovni pregledi	7782	6267	7709	7146	10645	8071	9162	9367	9552	10032	9251	8481	9459
31 Skupaj	10009	10230	11822	11011	15321	12924	13772	14357	14300	14848	16088	12832	10959
32 Zdravljenje v bolnici	0	0	0	524	0	0	0	0	0	0	0	0	99
33 TBC bolnice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20
34 Klimatsko zdravljenje	0	0	0	0	0	40	0	0	30	0	0	27	30
35 Alkoholizem	5	7	8	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36 Izgubljeni dnevi do 7 dni	18562	19999	23243	18611	21168	22610	25529	18800	3295	2554	2389	1754	961
37 Razmerje obolenj do 7 dni in nad 7 dni	1:5	1:6	1:6	1:7	1:12	1:12	1:12	1:12	1:12	1:12	1:12	1:12	1:12
38 Izgubljeni dnevi na en primer	12,3	11,4	13,8	13,6	15,0	12,5	14,6	12,9	14,3	16,0	16,0	17,0	13,0

pripravljanju malic, ki so jih delavci nosili na delo. Prebavne motnje so nastajale tudi predvsem zaradi tega, ker so morali steklopihalci zaradi žeje piti velike količine mineralne vode ali čaja. Reči je treba, da sta k želodčnim boleznim prispevala svoje tudi kajenje in alkohol.

Topli obroki in kosila v družbeni prehrani so si počasi utirali pot v kolektiv steklarjev, ki so se sprva krčevito oprijemali starih navad. Svoječas smo anketirali steklarje, ali zajtrkujejo ali ne, in ugotovili, da mnogi ne zajtrkujejo, ampak si med pol sedmo in pol osmo uro kupijo sendvič. Za mnoge je zgodnja ura le prezgodnja za zajtrk. In nobenega dvoma ni, da so si steklarji z ureditvijo družbene prehrane naredili veliko uslugo za varovanje svojega zdravja. Podatki, ki so na voljo, kažejo, da se število bolnikov z želodčno-črevesnimi težavami občutno manjša!

Zaščita ni najbolj ustrezna!

Boj za zdravo delovno okolje je v steklarni dokaj težaven, saj so nam to potrdile večkratne meritve v brusilnicah in pri pečeh. Varstve na tehnika še ni dosegla takšnega napredka, da bi lahko na ceneni način zaščitili steklopihalce pred neznošno vročino in posledično žejo kot njeno posledico, ki prinaša s čezmernim pitjem tekočine neprijetne posledice za organizem. Prav to je vodilo sindikat steklarske industrije, da prične akcijo za beneficirano delovno dobo za steklarje in steklobrusilce. V tej je strokovno sodeloval tudi specialist za medicino dela dr. Bogdan Fürst, ki je pri-

pravil študijo Prikaz stanja pneumokonioz v steklarni »Boris Kidrič« v Rogaški Slatini. Na podlagi te študije je bil sprejet predlog, da se steklobrusilcem prizna beneficirano delovno dobo, za steklopihalce pa so študije pripravili drugi zdravniki. Nov elaborat, tokrat za brusilce v grobi brusilnici, so naredili leta 1974 in sicer z naslovom Prikaz stanja ogroženosti delavcev, ki so zaposleni pri grobem brušenju stekla v steklarni »Boris Kidrič« v Rogaški Slatini. V ta namen je bilo pregledanih 45 delavcev, od tega 7 žensk in pri 23 delavcih so ugotovili rentgenološke spremembe na pljučih.

Znano je, da povzročajo položaj telesa pri brušenju stekla določene težave bodisi v križu, vratu ali tudi v rokah. Na pobudo obratne ambulante je delavski svet steklarne odobril narediti posnetke za vse steklobrusilce, s čimer smo hoteli dobiti odgovora na neodgovorjena vprašanja. Tisti, ki so sedaj v rabi, in sam način brušenja primerni ali ne. Pri tem delu smo ostali na pol poti, saj niso bila opravljena vsa slikanja hrbtenic, zaradi tega pa seveda tudi nismo mogli dobiti odgovora na neodgovorjena vprašanja. Tisti, ki je imel prste vmes, da smo ostali nedorečeni, se gotovo ni zavedal posledic, ki jih utegnejo imeti delavci zaradi tega. Vedeti je namreč treba, da se pred zdravstveno službo vedno postavljajo nova vprašanja, saj smo priče pogostejšim težavam, ki se kažejo v rokah že tudi pri mladih brusilcih, toda brez skupnega jezika bo kaj težko pričakovati sponzoro izboljšanje. Nikoli ne bi smeli pozabiti na rek, da je boljše preprečiti, kot zdraviti!

Nesreče pri delu v upadanju...

Pogled na statistične podatke odkriva, da so nesreče pri delu v obdobju od leta 1958 do 1970 v upadanju, hkrati pa zasledimo porast drugih nesreč, ki jih je bilo največ leta 1968.

K zmanjšanju števila nesreč pri delu je vsekakor prispevalo boljše organizirano varstvo pri delu. Nesrečam zunaj delovnega časa bo treba nameniti večjo pozornost in se tega lotiti bolj poglobljeno. Značilen je namreč primer sodelavca, ki je star 22 let, s sedmimi leti delovne dobe, ki se je ponesrečil kar 25-krat, od tega desetkrat na delu!

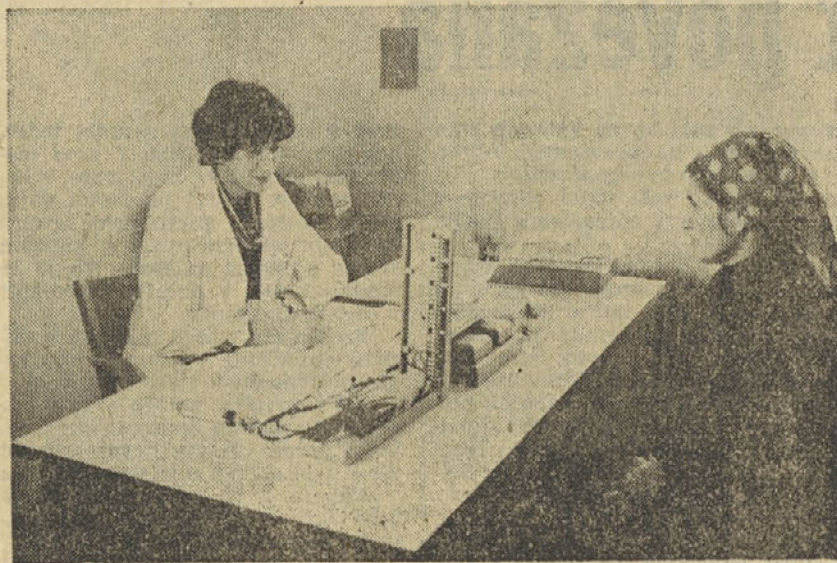
Alkohol — velik sovražnik!

Socialno-medicinski problem, s katerim se zdravstvo in družba že dalj časa ukvarjata, je alkoholizem. Tradicija, ki ima svojo osnovo v močnem znolenju pri delu steklopihalcev, prehaja v bolezen; to zlasti tistih, ki uživajo žgane pijače! Da bi se strokovno bolj poglobili v alkoholizem in v odpravo tega zla, smo sestre in zdravniki ambulante opravili poseben tečaj ter leta 1971 ustanovili v steklarni klub zdravljenih alkoholikov. V klub so se včlanili skoraj vsi tisti, ki so se bili zdravili na nevropsihiatričnem oddelku v Vojniku. V začetku je bilo delo kluba zelo uspešno, prva konferenca pa je izvenela kot nekak spev, da smo zaorali ledino in da bo seme vzkliko. Prvi uspehi so nas opogumili in na njihovi podlagi smo iskali podporo v delovni skupnosti, vendar razen lepih besed nismo bili deležni ničesar drugega.!

Nerazumevanje nekaterih sodelavcev za težave bolnikov — alkoholikov je rodilo nove padce nekaterih, ki so se prepustili svoji stari navadi — pitju...! Boj za vsakega posameznika se je nadaljeval. Ostala je bila le še posečica, dokler ni klonil tudi predsednik, ki je dvakrat obnavljal pridobljeno znanje o alkoholni bolezni. Brezbržen odnos do alkoholizma kot družbenega zla je botroval odločitvi, da zdravstveni delavci nimamo takšne čarovne moči, da bi obvarovali klub pred razpadom!

Na srečo vseh, ki se dejansko želijo držati načel o popolni abstinenci, so letos spomladi ustanovili klub zdravljenih alkoholikov v Rogatcu. Nemara je to edinstven primer, ko so zdravljeni alkoholiki prosili dr. Skrabi-Močnikovo, da je prevzela vodstvo tega kluba. V klub so vstopili tisti, ki so zdržali vse pritiske okolja in dokazali, da zdravljenje ni bilo zaman. Ob tej priložnosti najbrž kaže poudariti, da lahko uspeva klub le:

— če je bolnik pripravljen na

sodelovanje in če redno hodi na se-
stanke;

— če sodeluje tudi bolnikova
družina — zlasti žena;

— če delovna organizacija daje
moralno in politično podporo klu-
bu in bolnikom, ki so pripravljeni
za ponovno enakopravno in tvorno
vključitev v svoje nekdanje delov-
no okolje;

— če zdravstvena ali socialna
služba vodi take klube!

Številke veliko povedo

Kako je v preteklosti bolehal
steklarski kolektiv, prikazuje tabe-
la, v kateri so zbrani vsi podatki od
leta 1958 do 1970! Podatki so vse-
kakor zanimivi in pozornemu opa-
zovalcu marsikaj povedo. Gotovo
bi bili zanimivi podatki za obdobje
po letu 1971 toda treba jih bo še
zbrati!

Dolečene bolezni in nesreče so
prisilile marsikatero steklarskega
delavca, da se je zaradi delne sli
popolne delovne nezmožnosti zate-
kel k invalidski komisiji. Od leta
1961 do 1976 je bilo invalidski ko-
misiji predstavljenih 251 steklar-
skih delavcev in 27 delavcev iz Ste-
klarske šole. V prvo kategorijo in-
validnosti je bilo razporejenih 93
delavcev — bili so invalidsko upo-
kojeni, z invalidnostjo druge kate-
gorije jih je bilo ocenjenih 22 —
skrajšan jim je bil delovni čas na
4 ure, v tretjo kategorijo invalid-

nosti pa je bilo uvrščenih 113 de-
lavcev — razporejeni so bili na
druga ustrežna delovna mesta. Pri
22 delavcih niso ugotovili invalid-
nosti. V Steklarski šoli je bilo ugo-
tavljenih 9 invalidov prve, eden
druge in 14 tretje kategorije, trije
pa niso bili invalidsko ocenjeni!

Strokovno izpopolnjevanje

Strokovno izpopolnjevanje zdrav-
stvenih delavcev obratne ambulante
je bilo intenzivno. Dve medicins-
ki sestri sta opravili podiplomski
tečaj iz medicine dela, dve sta do-
končali šolanje na višji šoli za me-
dicinske sestre. Zdravnik je obiskal
III. stopenjski študij medicine de-
la, ki ga je organizirala Škola na-
rodnog zdravlja v Zagrebu. Študij
je opravil v letu 1963/64, leto dni
pozneje pa je opravil še izpit za
specialista.

Fluktuacija zdravstvenih delav-
cev iz obratne ambulante ni bila
velika, saj so jo zapustile le štiri
medicinske sestre, v zobni ambu-
lanti pa je bila večja, ker so se do-
slej zvrstili trije zobni terapevti in
tri asistentke.

Po ustanovitvi zdravstvenega
doma Šmarje pri Jelšah v temeljno
organizacijo združenega dela, je pri-
šlo do važnih sprememb. Obratna
ambulanta, ki je dotlej spadala v
službo za varstvo ljudi pri delu,
prometu in športu v Celju, je bila
vključena v zdravstveni dom Šmar-
je pri Jelšah. S prvim januarjem

1974 sta pričela zdravstveni dom in
tudi temeljna organizacija poslova-
ti normalno, dr. Bogdan Fürst pa
je bil imenovan za upravnika nove
temeljne organizacije. Prvega no-
vembra 1975 je bil dispanzer za me-
dicino dela prestavljen v novo
Zdravstveno postajo v Rogaški Sla-
tini, naša medicinska sestra Zinka
Brantuša pa je postala glavna me-
dicinska sestra temeljne organiza-
cije ZD Šmarje pri Jelšah. Obe de-
lovni enoti — dispanzer za medicino
dela in obratna ambulanta steklar-
ne »Boris Kidrič« — sta danes
združeni v Službi varstva ljudi pri
delu, prometu in športu. V sistemiz-
aciji je še ena delovna enota —
obratna ambulanta II — za druge
delovne organizacije v Rogaški Sla-
tini.

Obratna ambulanta steklarne
»Boris Kidrič« ima danes takole
sestavo:

Vodja obratne ambulante je dr.
Mira Bačić-Majerić, medicinske se-
stre so: Marinka Lešnik, Romana
Lorber in Danica Sedminek.

V zobni ambulanti delajo: višji
dentist Aleksandar Stanković, zo-
botehnik Mija Vitas in zobna asi-
stentka Tanja Albreht.

Vodja dispanzerja za medicino
dela je dr. Bogdan Fürst, medicins-
ki sestri sta Albina Čoh in Zinka
Brantuša — s podiplomskim teča-
jem medicine dela, laborantka pa
je Vlasta Kopinč.

Snažilka je Katarina Kunštek.

POGOVOR Z USTANOVITELJEM AMBULANTE DR. BOGDANOM FÜRSTOM

Dvajset let povezana

Pred dvajsetimi leti in nekaj čez
sta se v ordinaciji dr. Bogdana Für-
sta v Zdravilišču oglasila Hinka,
Drimel in Drnovšek. Obisk je imel
določen namen. Želela sta vedeti,
kaj Dr. Fürst misli o ustanovitvi
obratne ambulante v steklarni in
če bi bil pripravljen prevzeti njeno
vodstvo. Pa bodi dovolj za uvod,
drugi bralec. Če bi rad potešil svojo
radovednost, kako so se stvari raz-
vijale naprej, preberi pogovor z na-
šim sobesednikom!

Dvajset let je ime dr. Bogdana
Fürsta neločljivo povezano z ob-
ratno ambulanto steklarne »Boris
Kidrič« in — obratno — tudi ob-
ratna ambulanta je povezana z
njim...

Kdaj je pričelo to druženje?
»Enaindvajsetega junija 1957
sem dobil pismeno vabilo na po-

govor v steklarni, na katerem smo
se domenili, da prevzamem ob-
ratno ambulanto in organizacijo«.

Kaj je po vaši sodbi odločilo v
prid organizaciji zdravstvene službe
v steklarni?

»Ne bi točno vedel, toda odgo-
vor se najbrž ponuja kar sam po
sebi, saj je bilo takrat v Rogaški
Slatini veliko pacientov na enega
zdravnika. Kljub urejeni zdravstve-
ni službi me delo v Zdravilišču ni
zadovoljevalo. Tam so prihajali bol-
niki z že urejeno zdravstveno doku-
mentacijo, mene pa je vlekle tvorno
delovanje pri obravnavanju bol-
nika in samostojnejše delo v obrat-
ni ambulanti.«

Teško tudi?

»Da, odločitev, da namesto spe-
cialist balneologije postanem zdra-
vnik v obratni ambulanti, je bila
težka in priznati moram, da se ta-

krat v celoti nisem zavedal težav,
odgovornosti in širine v novi me-
dicinski usmeritvi. Iz zadrege, v ka-
teri sem se znašel po lastni volji,
mi je pomagal partizanski tovariš
dr. Gabrijel Hrušovar, s katerim
sva se spoznala na Boču. Ta je že
opravil delo v obratni ambulanti
v celjski Cinkarni!«

Preden ste pričeli z delom v ob-
ratni ambulanti, so vam najbrž ro-
jile različne misli, kako začeti?

»Kot prvotno nalogo sem si za-
stavil, da moram spoznati ljudi, de-
lovni proces in vse nevarnosti, ki
jih v sebi skriva steklarski poklic.«

Kakšna je na splošno bila druž-
bena skrb, da bi obratna ambulanta
kar najboljšo uspela?

»Večja kot bi človek pričakoval
za takratne čase! Komaj dobro leto
po ustanovitvi obratne ambulante
je bil v Ljubljani enomesečni tečaj

STEKLAR

za nas, ki smo delali v obratnih ambulanzah. To nam je bilo dragoceno za naše nadaljnje delo.»

Po tolikih letih dela med steklarji ste nemara ugotovili tudi kakšne posebnosti, ki so značilne le za nek poklic in njegovo delovno okolje?

»Posebej me je presenetilo, da mi je večina bolnikov tožila o srčnih bolečinah, kar v resnici niso bile!«

Kaj pa je potemtakem bilo to?

»To so bile prebavne motnje, ki jih je povzročalo pretirano uživanje tekočine in zaradi česar so delavci čutili lažne bolečine pri srcu. Ko smo začeli zdraviti prebavne motnje, je bilo srčnih bolnikov vedno manj.«

Se zgodi, da se razhajajo mišljenja strokovnjakov v tovarni in medicini?

»Se, toda s skupnimi pogovori je možno uskladiti tudi to. Značilen primer se je pojavil v steklarni. Mislim, da je bilo leta 1963, ko je bilo skoraj tri četrtine sprejetih fantov, ki niso imeli potrebnih predispozicij za opravljanje steklarskega poklica.«

Nedvomno je, da so bili rezultati takoj po ustanovitvi obratne ambulante že zaznavni, toda katero obdobje bi lahko uvrstili za najbolj uspešno?

»Kot že rečeno, pretirano uživanje tekočine in podatek, da steklarji pred malico redko zaužijejo kakšno hrano, je narekovalo nujno uvedbo toplega obroka, ki so ga pripravljali v Bohorju. Izkazalo pa se je, da ni bil kakovosten. Najbolj uspešen je bil preventivni ukrep, ko so si steklarji uredili družbeno prehrano sami!«

Zelo radi rečemo, da je preven-

tiva zelo pomembna, toda niso redki, ki to dejavnost gledajo z drugačnimi očmi?

»Saj je povsem normalno, da stvari opazujemo vsak iz svojega zornega kota. Če bi hotel oceniti medsebojno sodelovanje na tem področju, bi rekel, da smo kljub kakšnim pomanjkljivostim vendarle naredili veliko. Opravili smo številne sistematične preglede, prirejali smo uvajalne tečaje in, kar je zlasti pomembno, zagotovljen je stalni stik z delavci. To je nekaj pristnega, česar ne more doživeti zdravnik v ordinaciji, saj pogosto ni dovolj časa za to.

Imeli smo organizirano patronažno službo, ki je tudi zelo uspešno delovala, saj smo rešili marsikatero vprašanje.«

V kakšni meri je možno sprejeti trditve, da lahko zdravstvena služba vpliva na manjši ali višji stalež bolnikov?

»Pogosto si nismo na jasnem, zakaj se je nekdo zatekel v ordinacijo, raziskovanja pa kažejo, da je teh motivov zelo veliko. Tudi zdravniki trdimo, da je lahko zdraviti bolnika, na katerem se kažejo organske okvare, ki izstopajo v ospredje, veliko težje pa je zdraviti mnogoštevilne druge bolnike, ki pridejo k zdravniku. Če bi hotel postaviti zanesljivo diagnozo, potem bi vsak zdravnik moral imeti številne pripomočke, kar pa ni izvedljivo. Pogosto se tudi zgodi, da tičijo razlogi za obisk pri zdravniku zaradi osebnih stisk, bodisi domačih ali v delovnem okolju. In zdi se mi, da ravno tukaj stvari nekoliko posplošujemo, ko govorimo o nekakšnem zlorabljanju, saj gre v resnici pogosto za iskanje izhoda iz stiske!«

Je potemtakem zdravnikova naloga, ko se mora odločiti za stalež ali napotiti nekoga na delo, tako zapletena?

»So primeri, ko je zdravnikova naloga lahka, saj dilem sploh ni. Pogosto pa se pripeti, da smo zdravniki v veliki dilemi.«

Zanimiva bi bila tudi primerjava, ali je zdravnik v obratni ambulanti steklarne bolj obremenjen kakor drugi zdravniki?

»Pred leti je bila obremenitev dosti večja, saj je bilo celo trikrat več registriranih pregledov v obratni ambulanti kot na primer v Šmarju, sedaj pa je položaj bistveno drugačen.«

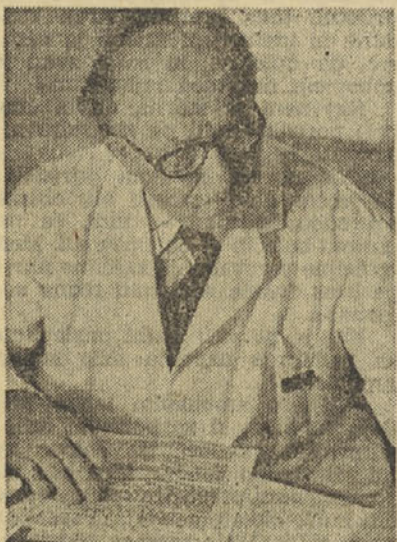
Kako bi nasplošno ocenili položaj službe za varstvo delavcev in medicino dela?

»Sedaj se zadeve urejujejo, toda bilo je tudi precej težav, preden smo našli svoje mesto v samoupravi in stroki na Šmarskem!«

Je moč trditi, da je zdravstvena služba v Rogaški Slatini organizirana tako, kakor si želijo zavarovalci?

»Menim, da je podatek o 2000 pregledih v času popoldanske dežurne službe, ki so jih opravili zdravniki v enem mesecu, dovolj zgovoren! Menim tudi, da smo z Zdraviliščem vred zmožni opraviti številne preglede, za katere smo nekaj morali potovati precej daleč. Želodec, črevesje, srce, pljuča in drugo lahko pregledamo doma, v dispanzerju za medicino dela pa se specializiramo za preglede o zaščiti delavcev, predvsem na ogroženih delovnih mestih. Pričakujemo, da bomo kmalu še bolj uspešni, saj bomo dobili še nekatere aparate.«

Se je morda v razgibanem dol-

»Z dobrim sodelovanjem lahko dosežemo nadpovprečne rezultate,« meni vodja dispanzerja za medicino dela dr. Bogdan Fürst

»Nikarte reči, da sem med pionirji v zobozdravstveni ambulanti...!« pravi zobotehnik Mija Vitas

V dispanzerju za medicino dela med drugim tudi kontrolirajo pljučne funkcije s spirometrom...

goletnem življenju in delu s steklarji, izcimila kakšna dobra šala?

»Šale so in bodo. Mene se drži tista, ki govori o ilovici, ki bo potegnila revmo iz telesa. Šlo je za šalo in ne zares, kakor je bilo razširjeno mnenje!«

To je bil pogovor z Dr. Für-

stom, ki je pred vojno opravil dva semestra na medicinski fakulteti, med vojno bil železničar in povezan z NOB, bil v letih 1944 in 1945 na Boču in tam vodil bolnico in bil istočasno medicinec samouk. Leta 1950 je bil promoviran na medicinski fakulteti v Ljubljani. Spe-

cializiral je tri leta balneologijo in bil zdraviliški zdravnik in dvajset let zdravnik obratne ambulante steklarne »Boris Kidrič« Rogaška Slatina, zdaj pa je vodja dispanzerja za medicino dela v Rogaški Slatini.

JOVO TISMA

POGOVOR Z ZOBOTEHNIČNO MIJO VITAS

„Zobna ambulanta je vsakomur odprta!“

Letos slavi obratna ambulanta steklarne »Boris Kidrič« 20. obletnico ustanovitve. Njena nekolikanj mlajša sestra, zobozdravstvena ambulanta, se še ne more pohvaliti z dvajsetletnim jubilejem, toda že prihodnje leto bo tudi ta na vrsti. Ko sem zaprosil zobotehnico Mijo Vitas, naj bi nam kaj povedala o preteklih devetnajstih letih v ambulanti, je rekla: »Nikarte oznaniti, da sem med pionirji v zobozdravstveni ambulanti!«

Saj, moj namen ni bil, da bi komu delal nevspečnosti, ampak da bi s pomočjo svoje radovednosti odkril kaj takšnega, kar bi utegnilo zbuditi pozornost naših bralcev. Tako je najin pogovor stekel v, lahko bi rekel, napetem vzdušju!

Radovednost me je gnala v brskanje po preteklosti, zobne ambulante, se razume...

Kako se je zgodilo, da si je mlada Gorenjka poiskala zaposlitev prav v Rogaški Slatini?

»Na oglasni deski zobotehnične šole v Ljubljani je bil objavljen razpis za sprejem v delovno razmerje na Primorskem ali na Stajerskem. Izbrala sem slednje in moram reči, da sem bila prijetno presenečena nad sprejemom, toda...!«

Toda?

»Avgusta 1958 sem sklenila delovno razmerje, delala pa še nisem. Preprosto zato ne, ker v zobni ambulanti ni bilo nujno potrebnih pripomočkov!«

In kaj se je zgodilo?

»Ker pač ni bilo dela, se mi je zdelo škoda časa, da bi ga zapravljala kar tjavendan. Odločila sem se za delo v mladinski delovni brigadi v Trebnjem na Dolenjskem.«

Kakšni so vtisi iz brigade?

»Spoznala sem veliko prijateljic

in kljub napornemu delu nam je bilo lepo, saj smo živeli družabno življenje, na katerega se radi spominimo.«

Kakšen je bil prvi delovni dan novepečene zobotehnice?

»Kar strese me, če se spomnim prvega delovnega dneva! Morala sem biti natančna, toda kako to doseči pri nekemu, ki je komaj prenehal greti šolske klopi? Ne, to ni bilo mogoče...! Ščasoma pa sem se privadila in delo je normalno steklo.«

So normalno prihajali zobozdravstvenih uslug potrebni?

»Ne bi mogla trditi, da je bil spočetka naval! Zdi se mi, da so ljudje sprva gledali na zobno ambulanto z nekakšnim nezaupanjem. Vsaj nekaj časa!«

In potem?

»Zaznavali smo enakomerno prihajanje v zobno ambulanto, toda občutek imam, da steklarji niso v celoti izkoristili ponujenih priložnosti za vidnejše izboljšanje zdravja svojega zobovja.«

Je bilo kakšno obdobje v preteklosti, da so ljudje prihajali v večjem številu, kakor prihajajo ponavadi?

»Pred kakšnimi desetimi leti je bil naval na zobozdravstvene usluge v naši ambulanti največji, saj so k nam prihajali pacienti s hrvaške strani. Bili smo prezaposleni. Tudi ob sobotah in celo v nedeljo je bilo treba delati... Ta naval bi lahko pojasnili s takratnimi razmerami v zobozdravstvu, ko ni bilo treba plačati lastne udeležbe in ker je bilo v Rogaški Slatini manj zobozdravnikov.«

Se morda steklarji v čem razlikujejo od drugih pacientov?

»Ne bi rekla, toda včasih pridejo s kakšno pretirano zahtevo, ker ho-

čejo, da jim med malico naredimo uslugo, čeprav vseh v tako kratkem času vendarle ni mogoče sprejeti. Zelo radi ustrezemo, toda kar ne gre, pač ne gre!«

Kako se prične delovni dan zobotehnice?

»Preden pričnem z delom v ambulanti, si naredim načrt in si rečem: Danes bom naredila to in to, nakar si prizadevam, da to tudi uresničim...! Ta delovni dan se včasih raztegne od 6.30 do 18.30 ure!«

Med nami, ki neradi zahajamo v zobne ambulante, prevladuje nek strah, toda nismo prepričani, če je utemeljen...?

»Ne rečem, da so občutki pred odhodom k zobozdravniku ravno prijetni, toda pretiran strah vendarle ni utemeljen! Znano je namreč, da bolečine, ki so v zvezi z zobovjem, niso med najhujšimi.«

Kaj nam je storiti, da bi čim bolj poredko sedli na zobozdravnikov stol?

»Nič novega ne bom povedala, če rečem, da bi morali biti obiski pri zobozdravniku — tudi, če ne čutimo bolečin — bolj pogosti. Med temeljne varovalne in zaščitne ukrepe brez dvoma sodi tudi redna nega zob.«

Kaj je po vaši sodbi poglobitveno za nadaljnje uspešno delo zobne ambulante?

»V našo ambulanto lahko pridejo vsi tisti, ki so potrebni zobozdravniške pomoči. Se enkrat se mi zdi vredno poudariti, da bi s sistematičnimi pregledi uspeli preprečiti hujše okvare zobovja. Vsekakor pa si želimo zelo tesnega sodelovanja s steklarji. In naj izkoristim to priložnost, da jim izrečem iskrene čestitke ob njihovem zlatem jubileju!

JOVO TISMA

V BOJU ZOPER BOLEZNI

Zakaj cepljenje?

Prispevke bi pričeli objavljati že prej, toda največkrat nam je delal preglavice prostor. Čeprav sta tokrat objavljena sestavka časovno odmaknjena, se nam zdi, da kljub temu nista nič zgubila na pomenu, saj sta vselej aktualna. Napisala sta ju direktorica Onkološkega inštituta v Ljubljani prof. dr. Božena Ravnihar in generalni ravnatelj svetovne zdravstvene organizacije dr. H. Mahler.

Tetanus

Ker smo omenili kombinirano cepivo Di-Te-Per, moramo omeniti še tisto komponento cepiva, ki zaščiti proti tetanusu ali mrtvičnemu krču. To sicer ni nalezljiva bolezen, vendar pa jo povzročajo klice, ki pridejo v organizem pri različnih poškodbah. Bolezen je zelo huda in smrtnost je, razen v Sloveniji, okoli 40 odstotkov. Ker so otroci veliko izpostavljeni različnim poškodbam, za okužbo pa zadošča že majhna onesnažena rana na cesti ali na polju, je cepljenje velikega pomena, saj zanesljivo varuje otroke.

Tuberkuloza in poliomielititis

Omeniti moramo še cepljenje proti tuberkulozi s cepivom BCG (besežiranje). S tem cepivom cepimo otroke že ob rojstvu ter cepljenje kasneje še ponovimo. Uspešnost cepljenja je poleg drugih dejavnikov pripomogla k temu, da dandanes tuberkuloza pri nas ni več poseben problem.

Proti virusnim boleznim (razen proti kozam) dolgo časa nismo imeli nobene zaščite. Zato je odkritje cepiva proti otroški ohromelosti ali poliomielitisu prineslo ne samo napredek na področju vakcin, ampak je privedlo do tega, da otroška ohromelost ni več bolezen groze in gorja. Bolezen, ki je verjetno razsajala že pred 3000 leti, se je pojavljala posamezno ali v manjših ali v večjih epidemijah. Najhujša je bila leta 1916 v ZDA, ko je zbolelo 40.000 ljudi. Samo v mestu New Yorku je takrat zbolelo 9.063 ljudi in jih 2.308 umrlo. Veliko število jih je ostalo za vse življenje invalidnih. Pri nas otroška ohromelost pred vojno ni bila pogosten pojav, po drugi svetovni vojni pa je število obolelih naraščalo. Od leta 1930—1940 je v Jugoslaviji zbolelo 727 oseb, od 1950—1960 pa 6339. V Sloveniji smo imeli zadnjo veliko epidemijo leta 1956 in 1957, ko je zbolelo 384 ljudi (umrlo jih je 32), predvsem otrok. Leta 1945 je prišla v uporabo mrtva (inaktivirana) vakcina proti poliomielitisu,

ki jo je odkril Američan Jonas Salk, leta 1957 pa je bila pripravljena živa (antenuirana) vakcina znanstvenika Sabina. Svet se je s cepljenjem začel boriti proti otroški ohromelosti.

Pri nas smo pričeli cepiti že jeseni 1957 z mrtvo vakcino, 1961 pa z živo. V letu 1964 je cepljenje postalo obvezno. Leta 1962 je zbolel v Sloveniji en otrok in žal tudi umrl. To je bila zadnja žrtev te nevarne bolezni. Od 1964 naprej nismo imeli več nobenega bolnika s poliomielitidom.

Ošpice

Med otroškimi boleznimi, proti katerim smo tudi že dobili uspešno cepivo, moramo omeniti še ošpice ali morbile. Bolezen, ki jo je včasih prebolelo 90 odstotkov otrok in je na splošno nismo imeli za nevarno, je v resnici zahtevala veliko smrtnih žrtev. Tudi številne lažje in težje komplikacije so bile pogostne. Vse to nam pove, da so ošpice daleč od tega, da bi jih imeli za nedolžno bolezen. Zato so se znanstveniki lotili tudi tega problema in leta 1960 je Američan Enders pripravil učinkovito cepivo proti ošpicam. Prejšnja cepiva, prva že iz leta 1954, niso bila dovolj dobra. Potrebno je bilo večkratno cepljenje, zaščita je trajala le 3 leta. Sedanje cepivo spada med živa cepiva in je zelo učinkovito. Zaščita je precej dolga, vendar bo najbrž tudi pri tem cepljenju potrebno po določenem času preiti na ponovno cepljenje ali revakcinacijo. Čeprav smo dejali, da je cepivo proti ošpicam zelo dobro, pa z uspehom cepljenja še ne moremo biti povsem zadovoljni. Pri nas smo začeli cepiti leta 1969, ko smo zabeležili še 5963 primerov bolezni in 5 smrti. Leta 1970 je obolevnost padla na 844, a se je naslednje leto zopet dvignila na 2187 primerov. To nihanje je ostalo in čeprav nikoli več nismo dosegli števila bolnikov iz leta 1967 (6879 primerov), s sedanjim stanjem ne moremo biti zadovoljni. Saj je leta 1967 zbolelo zopet 4279

otrok, mladine in tudi nekaj odraslih.

Zakaj je to tako, imamo nekaj dobrih razlag. Predvsem vakcina proti ošpicam zelo občutljiva. Če je ne hranimo pri določeni temperaturi (+4°C), hitro zgubi svojo učinkovitost. Drug razlog je ta, da bi morali zaradi velike kužnosti virusa ošpic, precepiti vsaj 95 odstotkov ogrožene populacije (otrok), če bi hoteli uspešno znižati obolevnost. Seveda pa tolikšnega odstotka pri cepljenju ni tako lahko doseči. Povprečno je bilo leta 1975 cepljenih v Sloveniji 75 odstotkov obveznikov. To število je žal dosti pod predpisano mejo, res pa je, da se v posameznih področjih giblje odstotek v višjih mejah, med 86—92 odstotkov, povprečje pa kvarijo tisti kraji z nizko precepljenostjo, ki je dosegla celo število 56 odstotkov! Ko bomo odpravili te in še nekatere morda bolj tehnične pomanjkljivosti, bomo lahko tudi ošpice uvrstili med bolezni preteklosti.

Ali je še kaj ostalo?

Tako smo pogledali v preteklost in se seznanili s sedanostjo, kar zadeva zaščito pred nekaterimi nalezljivimi boleznimi, predvsem tistimi, ki ogrožajo otroke. Kaj pa prihodnost?

Najbrž bomo kaj kmalu cepili naše malčke tudi proti mumpsu ali parotitisu. Bolezen je zelo razširjena, leta 1974 je v Sloveniji zbolelo 6972 otrok, 1975 je bilo bolnih 10.194, v letu 1976 pa 5.248. Bolezen je pravzaprav blage narave, vsaj bila je, v zadnjih letih pa vidimo, da se v več kot 60 odstotkov pridruži kot posledica mumpsa komplikacija meningitisa, ko virus napade možganske opne. Ta meningitis je na srečo brez posledic in ga otroci zlahka prebole. Vendar se bolezen s tem podaljša in nekateri avtorji opazujejo tudi že resnejše posledice. Zato je marsikje že uvedeno obvezno cepljenje, ki je enkratno in daje dobro zaščito.

Kaj drugega zaenkrat na področju vakcin ne moremo pričakovati. Zaključili bi z mislijo, da otrokom cepljenje res ni vedno prijetno, toda o ogromni koristi cepljenja pač ne more nihče več dvomiti. Zeleli bi le, da bi znanosti čimprej uspelo odkriti še nova cepiva proti tistim boleznim, zoper katere smo sedaj še brez zaščite, v zdravljenju pa dokaj nemočni.

NEKAJ NAPOTKOV

Rak in mi...!

Teden boja proti raku ima predvsem zdravstveno vzgojni značaj, ni pa namenjen samo občanom, marveč vsem družbenim organom in organizacijam, ki jih zadeva vprašanje raka.

Če začnemo pri možnostih, ki jih imamo za preprečevanje obolenja za rakom, gre predvsem za odstranjevanje že znanih, raka povzročajočih ali pospešujočih dejavnikov iz našega življenjskega in delovnega okolja oziroma za varstvo človeka pred njimi.

Po ocenah mnogih znanstvenikov bi bilo moč preprečiti število rakov, če bi uspeli odstraniti ali preprečiti škodljiv vpliv kancerogenih dejavnikov, ki so prisotni v onesnaženem ozračju, prehrabnih artiklih, pri proizvodnih postopkih v industriji in še drugod, ali pa se jim izpostavlja človek sam s svojimi razvadami, kot je na pr. kajenje cigaret. Očitno sodi tak vidik boja proti raku med prizadevanja okolja; zadeva pa zakonodajo, higiensko-tehnične ukrepe in ustrezen nadzor v obratih ter še druge poklicne družbene dejavnike.

Več kot polovico rakov bi se dalo danes že odkriti v zgodnjem stadiju razvoja, tedaj, ko jih je še mogoče dokončno ozdraviti. Da pride danes le ena tretjina takih bolnikov na zdravljenje, je razlogov več.

Predvsem gre za splošno brezbriznost ljudi do svojega zdravja, zlasti do ne posebno hudih in ne značilnih bolezenskih tegob, s katerimi se prav začetni rak najpogosteje oglašuje, po drugi strani pa tudi pretiran strah pred to boleznijo zadržuje bolnike, da bi šli pravočasno k zdravniku. Zato je bil zelo umesten poziv predsednika Mednarodne unije za boj proti raku dr. Perra Denaixa na zadnjem mednarodnem kancerološkem kongresu v Firencah, ki je veljal predvsem novinarjem, naj opustijo obeleževanje raka z grozljivimi pridevki (npr. »kuga« današnjega časa ipd.), ki vzbujajo strah in predstavljajo o neizogibni tragični usodi teh bolnih. Prav je poudariti, da bi z opustitvijo teh pridevkov dali boju proti raku neprecenljiv prispevek, saj bi mnogim bolnikom pomagali, da bi pravočasno prišli na zdravljenje.

Vzroki za nezadovoljivo stanje glede zgodnjega odkrivanja raka so seveda tudi v sami zdravstveni

službi: pomanjkanje zdravnikov in drugega zdravstvenega osebja, nezadovoljiva izobrazba teh kadrov, pomanjkljiva opremljenost ordinacij, odsotnost smotrne organizacije te dejavnosti, da ne omenim še pomanjkljivost detekcijskih metod samih po sebi, kar zahteva še mnogo raziskovalnega dela.

Za odpravo pomanjkljivosti je predvsem potrebno veliko sredstev; veliko več, kot jih zdravstveni službi odmerjajo dogovorjeni prispevki.

Vsak rakov bolnik naj bi bil čimprej deležen najboljšega možnega ugotavljanja in zdravljenja, ker gre pri tem vedno za življenje. Današnja medicina ima v tem pogledu velike možnosti, zahteva pa visoko specializirane in izkušene strokovnjake pa tudi zelo drago opremo in draga zdravila. Vse to narekuje koncentracijo teh zmogljivosti v visoko specializiranih centrih, katerih obstoj je osnovni predpogoji, da se akcije za zgodnejše odkrivanje raka ne bodo izjalovile. S tem je utemeljeno, da smo si v naši strategiji boja proti raku v Sloveniji postavili kot prvo nalogo rešitev skrajno nezadovoljivih prostorskih razmer in nezadovoljive metalne opremljenosti — zlasti Onkološkega inštituta v Ljubljani.

Pri tem moramo upoštevati še zlasti njegovo vlogo kot jedra klinične onkološke službe v okviru Kliničnega centra kot baze za onkološko izobraževanje zdravstvenih kadrov raznih profilov in baze znanstvenih raziskovanj na področju raka in kot organizacije združenega dela, ki ji je prvenstvena skrb uspešen boj proti raku v naši republici. Pomen Onkološkega inštituta je naša javnost — žal bolj kot pa odgovorni družbeni organi — očitno pravilno dojela. Odtod tudi njena stalna materialna in moralna pomoč vsem prizadevanjem za rešitev inštitutovih težavnih razmer, da bi lahko ustrezneje razvijal svojo dejavnost.

Tako je tudi našemu društvu SR Slovenije za boj proti raku že od njegove ustanovitve v letu 1971 ena glavnih skrbi pomagati inštitutu do tega stanja, da bo mogel zadovoljivo opravljati svoje poslanstvo in naloge, ki jih potrebuje terjajo.

Zelo malo smo pri nas naredili tudi za ustreznejšo rehabilitacijo rakovih bolnikov — fizično, psihično in socialno. Mnogi bolniki, ki so bili sicer uspešno zdravljeni, so potem oslabljeni ali delno prizadeti prepuščeni samim sebi. V nemajhni meri gre pri tem tudi za

Tudi letos nam je prišla prav sprostitev med dopustom, kakor je koristila pred letoma tema dvema dekletoma... — fotografija iz arhiva »Steklarja«.

vprašanje odnosa človeške okolice do takega bolnika — odnosa svojcev, delovnih kolektivov in drugih, namesto, da bi mu vsestransko pomagali, da bi se vključil v normalno življenje in delo, ga neredko osamijo s slabo prikritim ožigosanjem obsojenca na smrt. Še bolj hudo pa je mnogim bolnikom, ki so zaradi hujše invalidnosti ali napredovale bolezni navezani na tujo pomoč in stalno medicinsko nego. Potrebna nega takih bolnikov na domu povečini ni zagotovljena, družini so v breme, domovi za onemogle jih neradi sprejemajo, bolnišnice jih odklanjajo. S to stisko se srečujemo vsak dan in tu smo spet pri začetku. Ali ne daje prav ta bedni konec življenja rakovih bolnikov vtis grozljivosti bolezni, ki vzbuja v ljudeh upravičen strah

pred njo? Zato nimajo prizadevanja za zboljšanje teh razmer nič manjše teže kot prizadevanja za zgodnejše odkrivanje raka: tudi vsa ta prizadevanja pomenijo boj proti rakul!

Ne moremo biti brezbrizni do tega, kako neozdravljeni bolniki živijo s svojim rakom in kako za njim umirajo.

Na koncu naj le še omenim, da sta važni področji dejavnosti boja proti raku tudi nenehno izobraževanje kadrov in pa raziskovanje na vseh področjih, ki smo jih omenili. Le od slednjega lahko pričakujemo novih, učinkovitejših orožij za boj proti tej bolezni in zmago nad njo.

Iz teh bežno nakazanih vidikov boja proti raku in našega programa se nam kaže tudi vloga našega

društva za boj proti raku, ki je prostovoljno združenje laikov in strokovnjakov, ki želijo pomagati zdravstveni službi pri zatiranju te bolezni. Akcija društva se začneja tam, kjer se konča zmogljivost in pristojnost onkološke zdravstvene službe same, ki bi mogla uveljaviti potrebne ukrepe ter tedaj, ko po uradni poti zbrana sredstva ne zadoščajo več za kritje potreb posameznih področij dejavnosti v boju proti raku. Društvo naj bi bilo posrednik med onkološko zdravstveno službo, in javnostjo ter zadevnimi družbenimi dejavniki, posredovalo naj bi jim strokovno načrtovane programe posameznih dejavnosti v boju proti raku in potrebe za njihovo izvajanje ter jih hkrati mobiliziralo k sodelovanju in pomoči.

POHVALA NAŠIM VOJAKOM — REZERVISTOM

Vzorni steklarji in vojaki!

Ob proslavi 50. obletnice steklarne »Boris Kidrič« in pred proslavo dneva JLA, v letu Titovih in naših jubilejev, se z zadovoljstvom spominjamo udeležbe steklarjev na artilerijskih vajah.

Maja letos, ko je bila vaja artilerijske enote, ki jo pretežno dopolnjujejo vojaki in starešine iz vaše steklarne, smo se prepričali, da to niso le odlični proizvajalci po sve-

tu znanega stekla, ampak da so to prav tako vzorni in disciplinirani vojaki in starešine v naši ljudski armadi.

Naloge naše enote so bile zelo zahtevne in nadvse odgovorne, uresničene pa so bile s tolikšno voljo in poletom ter samoiniciativo, da so bile kronane s splošnim zadovoljstvom in z vzornimi rezultati.

Ko je bila enota ustanovljena, so njeni starešine stali ponosno

pred strojem svojih vojakov, ukazovali svojim enotam in izpolnjevali zastavljeni načrt vaj zelo uspešno in kakovostno. Vsak delovni dan se je končal z večjim strokovnim znanjem in pesmijo ob tabornem ognju.

Streljali so drug za drugim iz vseh orožij enote, vojaki in starešine pa so se ponosno pogovarjali o doseženih prav dobrih in odličnih rezultatih. In vendar, za nas, topničarje, je bilo najlepše tistega dne, ko smo slišali ukaze za streljanje in ko so spretno roke steklarjev prijele merilne naprave topov in ko so izpred njihovih oces pričele granate rušiti postavljene cilje. Streljanje je bilo kratkotrajno, toda natančno in uspešno, tako da je na kraju ciljev ostal le še oblak dima.

Poleg marljivega dela so enote krasili vzorno tovarištvo in moralno-politična trdnost, kar je zagotovilo njene sposobnosti in pripravljenosti, da bo izpolnila vsako bojno nalogo.

Ko sem pred nedavnim obiskal steklarne, sem z velikim zadovoljstvom gledal dobro znane obraze naših vojakov in starešin in jih občudoval, kako spretno oblikujejo na svojih delovnih mestih steklene izdelke! Pri tem mi je direktor Vojko Djinovski dejal: »Vaše ime je v steklarni zapisano z zlatimi črkami«, pa sem mu odgovoril: »Imena vaših in naših vojakov in sta-

rešin pa so zapisana v mojem srcu!»

Iz pogovora z direktorjem sklopam, da je ponosen na kolektiv

in da je srečen ter zadovoljen, ker dela v takšni delovni skupnosti in med takšnimi ljudmi. Jaz pa sem ponosen na vojake in starešine iz

vašega kolektiva in zadovoljen sem z rezultati, ki so jih dosegli na vojaških vajah! artilerijski major ILIJA PEČANAC

NAD NAMI SO — SPOZNAJTE JIH!

Mito Dolšak

Verjeli ali ne, pogovor z Mito, ki je pred vami, je v zamudi vsaj za eno leto. Pred nekaj leti je Mito v nekem smislu postal inovator, vendar je ostal anonimen, kar se tiče priznanja za svojo inovacijo. Zato je v meni tlela želja, da bi navezal z njim pogovor. Enkrat sva že bila domenjena, Mito pa me je presenetil, saj se ni držal dogovorjenega... Ni mi bilo vseeno in sem ga zaradi tega malo pokaral, on pa je rekel: »Kaj naj bi se pogovarjala? Vem, da me bo kdo napak razumel, nekateri pa se utegnejo norčevati iz tega...!«

Kljub vsemu nisem odnehal... Trinajstega novembra sem se odpravil v Rjavico na pogovor, ker sem vedel, da se imava z dolgoletnim znancom o čem pogovarjati. Mikalo me je toliko bolj, ker sem slišal, da je Mito dober in hkrati čudakiški steklar. Ni mi bilo povšeči, da se mu je prilpel vzdevek čudakiški, zato sem bil še bolj radoveden, v čem se kaže to čudaštvo.

»Kajne, Mito, da tvoje ime ne sliši najbolj v tukajšnji seznam imen?« Sem povprašal.

»Moj oče je domačin, saj je rojen v Graški dolini. Po poklicu je bil rudar, ti pa so venomer potovali. Prepotoval je številne dežele in Jugoslavijo. Bil je tudi rudar v Senjskem rudniku v Srbiji, kjer je spoznal mojo mater, moj rojstni kraj pa je Paračin. Med vojno smo bili v Nemčiji, po končani vojni pa se je oče želel zaposliti v domovini. Izbral si je Trbovlje. Zaradi pomanjkanja stanovanjskih prostorov so ga odpravili v domači kraj. Kot invalid brez očesa je bil oče v rudniku Mali Tabor in Pregradi zunanji delavec.«

»Prve korake v steklarstvo so v večini primerov naši delavci storili zelo zgodaj. Kako pa ti?«

»Tudi moji so bili takšni, saj sem leta 1950 kot štirinajstletni deček prišel v klešče steklarskega poklica, ki te ne izpustijo zlahka!«

»Tvoji prvi vtisi?«

»Mojstri so bili zelo hudi, kar

pa me ni motilo, saj sem spoznal, da so bili tudi pravičniki!«

»So primeri, ko nekateri steklarji ali steklobrusilci preskočijo stopnico, po katerih so leta in leta hodili predniki. So bile tudi v tvojem primeru kakšne izjeme?«

»Izjeme, da bi bile? Nak! Na vsako stopnico, na katero stopi večina steklarjev, sem stopil tudi jaz!«

»Je ostalo še kaj v spominu na začetniške dni?«

»Najbolj se mi je vtisnilo v spomin to, ko smo mularija tekmovali med seboj, kdo bo boljše naredil kroglico ali kakšen drug stekleni izdelek. Tudi to je nepozabno, da smo skoraj v polovični temi, kadar ni bilo ekektrike, švigali z žarečo maso okoli peči.«

»Če prištejemo čas, ko si nosil vojaško suknjo, si s sedemnajstimi leti združenja s steklarstvom postal mojster. Kako je bilo na štartu?«

»Nič kaj prijetno, moram priznati. Kot mojstru — novincu, so mi predpisali, naj delam Galio. Ker nisem znal delati s pacl škarjami, me je nekaj sililo v premišljevanje, ali ni možen še kakšen drug način.«

»Se je kmalu posvetilo?«

»Ker mi delo ni šlo od rok, sem zaprosil lesostrugarje, naj mi naredijo kamen za delo goblenov

in šampanjk Galie. Sprva je bilo težko, saj mi je eden moral pomagati, da se je kelih sploh lahko suknil v tako narejenem kamnu, toda kar hitro smo prišli do dobrih rezultatov. Kmalu se je proizvodnja teh izdelkov močno dvignila, saj smo jo najmanj podvojili.«

Prepričan sem, da se za takšno iznajdbo spodobi tudi primerna nagrada, saj prav v steklarstvu potrebujemo novih prijemov, ki bodo v pomoč pri ustvarjanju večjega dohodka, Mito pa ne meni tako, saj pravi:

»Vsak med mladimi se želi na nek način uveljaviti. Mojo iznajdbo ocenjujem kot sestavni del našega steklarskega dela. Pričakujem, da bo iznajdb še dosti več, kar je edino pravilno. Menim, da tega zato ne bi bilo treba posebej nagraditi!«

»Se pravi, da si proti nagrajevanju boljšega dela?«

»Ah, nisem proti nagrajevanju boljšega dela, toda kakšen izum jemljem za delovno obveznost. Nasprotno! Čeprav mnogi mislijo, da sem izključno bojevnik za zaslužek, se motijo. Govorim odkrito, da mi je kar nerodno, če zaslužim več od tistih, ki bi po moji presoji morali boljše zaslužiti. Toda to je vpraša-

»O čem naj bi se pogovarjala...?« je vprašal naš inovator Mito Dolšak

STEKLAR

nje, v katerega se ne bi rad spuščal.«

»Zakaj pa ne?«

»Mislim, da smo s postavljanjem cenikov naredili več grobih napak, ki se negativno odražajo na zasluške posameznikov!«

»Torej, ne soglašiš z nekaterimi, ki trdijo, da ni mogoče točno izmeriti našega dela?«

»Če le hočemo, je možno izmeriti vsako delo, ki ga opravljamo v steklarni. Več poguma ne bi škodovalo!«

»Kako si v svoji glavi ustvaril sliko o napredovanju steklarjev?«

»Razmere so se spremenile. Ne koč smo delo krogličarjev opravljali mlajši, ki nismo imeli obveznosti do družine, danes pa to delo opravljajo družinski skrbniki, ki potrebujejo denar za normalno življenje!«

Mitu ne osporavajo slovesa dobrega steklarja, toda pravijo, da je njegovo sodelovanje v organih samoupravljanja in v družbenopolitičnem življenju zelo nezadostno. Zanimivo bi bilo slišati iz njegovih ust, pa sem ga vprašal: »V čem so razlogi za trovrstno mrtvilo?«

»Težko me razumejo tisti, ko

jim razlagam, da se je v meni vsrdral nekakšen kompleks manjvrednosti... Najbrž je posledica nekdanjih govoric, naj imamo rajši krajši jezik in boljše roke!? Zavedam se, da ni prav, ker ne sodelujem, toda premalo je poguma, da bi rekel kakšno pametno. Veš, to me je zrinilo na stranski tir!«

»Tudi sestanki ti niso najbolj povšeči?!«

»Niso, saj se že dolgo pogovarjamo le o problemih, manj pa o lepih rečeh. Včasih me prime, da bi kaj rekel, toda moj temperament in skrajna stališča me onemogočajo v tem. Močno me moti tudi to, da je zadnje čase veliko pismenih obvestil, ki bi jih mogli brez vsakršnih posledic zamenjati s toplo tovariško besedo.

Ko sva že pri tem, naj povem še to, da je tudi televizija botrovala naši medsebojni odtujitvi!«

»Koliko je resnice v tem, da si kot mojster zamenjal veliko sodelavcev? Zdi se mi, da bi moral biti nekoliko bolj strpen!«

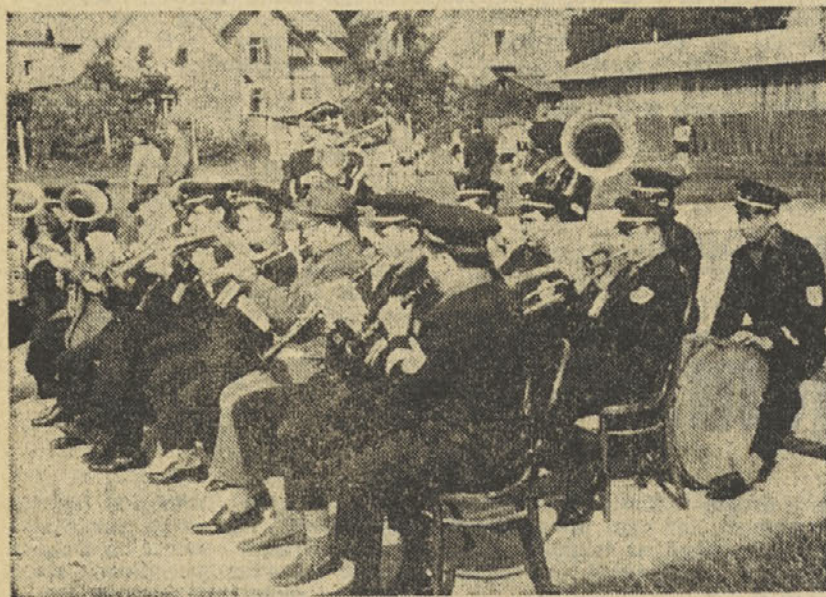
»Res je bilo precej, imenujva jo tako, fluktuacije! Očitajo mi nestrpnost, toda tega ne vidjo, da bom z nekaterimi sodelavci dočakal upokojitev. Kaj bi rekel na to? So tudi takšni, ki so več menjavali. Nasploh pa se mi zdi, da menjava ni tako slaba, kakor si jo razlagajo nekateri!«

»Kako pa si jo ti razlagaš?«

»Ne vem, če bom odgovoril po okusu večine? Toda zdi se mi, da se je marsikje razpasla domačnost, kar ni najboljše. Poznam tudi še bolj stroge mojstre, ki pa to znajo skriti. Jaz tega ne znam in tudi ne bom se vadal tej večini. Na podlagi vsega, kar me sprašuješ, imam občutek, kot da nekateri mislijo, kako se red in disciplina ne skladata s samoupravo, osebno pa mišlim, da se močno...!«

To je le izvleček iz pogovora z Mito. Če bi o njem sodil na podlagi govoric, bi verjetno ponesel drugačen vtis. Mito je povedal še toliko, kar bi lahko zelo koristno uporabili v vsakdanji praksi...! Torej, le ni takšen, za kakršnega se ima sam in za kakršnega ga imajo drugi! Dobremu strokovnjaku pri delu sodi tudi mesto v samoupravnem in družbenopolitičnem življenju. Mito se zaveda, da ne dela prav, ko se ne vključuje v to življenje. Zatrdil je, da bo to poskusil narediti... Tako je tudi prav, saj tuhtati o raznih vprašanjih, ne da bi karkoli storil za odpravo slabosti, ne bi nkomur koristilo. Orožje, nabrano v Mitovem arzenalu izkušenj, naj bo naperjeno na prave cilje. Šele potem bo učinkovito!

Kdo jih ne pozna, naših godbenikov, ki so vselej pripravljeni sodelovati...?

29 V gradu Statenberg je razstavljal svoja dela naš znanec Marjan Prisiček, slikar in učitelj mladih steklarjev — foto V. Horvat.

JOVO TISMA

Kadrovske zanimivosti

Prišli v septembru in oktobru

V temeljno organizacijo steklar na Rogaška Slatina so prišli v septembru: Marjan Boršič, Jožica Boršič, Anton Bratuša, Jože Bratuša, Branko Brumec, Marjan Bukšek, Marjan Egartner, Mirko Ivič, Gusti Koštrun, Martin Kamenšek, Srečko Kunštek, Vlasta Mlinar, Ana Murko, Franjo Ozvaldič, Stefica Petrak in Željko Vašligaj.

V oktobru so prišli v temeljno organizacijo steklarna Rogaška Slatina: Zvonko Bernhaus, Stanko Kitak, Regina Kores, Metka Madila, Josip Miklaužič, Franc Ovčar, Radovan Petek, Vinko Romih, Majda Stojnšek, Marko Trunkelj in Mirko Zumer.

Vsem novim sodelavcem želimo mnogo delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva!

Odšli v septembru in oktobru

Iz temeljne organizacije Rogaška Slatina so odšli v septembru: mojster brusilec Jože Jagodič, ki je bil redno upokojen in mojster brusilec — skupinovodja, ki je bil invalidsko upokojen ter: Alojz Gaberšek, Franc Vukovič, Anton Mraz, Viktor Berk, Stefan Fric, Miran Jenič, Franc Krivec, Marjan Kučič, Marjan Mohorko in Janko Zobec.

V oktobru pa so odšli iz temeljne organizacije steklarna Rogaška Slatina: pomočnica — steklobrusilka Anica Dreflak, ki je bila redno upokojena in lesostrugar Roman Lončarič ter steklobrusilec Bojan Oberski, ki sta odšla v JLA ter: Franc Bercko, Ivan Berghamus, Jožica Boršič, Anton Krivec, Jožica Plavčak, Jožica Grobelšek, Radovan

Petek, Karel Koželj, Vinko Polajzer in Antonija Grat.

V septembru so se poročili

Marjana Planko — poročena Centrih in Brona Strašek — poročena Markovinič.

Obema sodelavkama na novi življenjski poti obilo sreče!

Rodili so se v septembru in oktobru

V septembru in oktobru so se rodili: Milan Humski — sin Marije, Andrej Kobale — sin Jožeta, Jože Koradžija — sin Emila, Rajko Mikša — sin Vinka, Petra Pirkovič — hči Jožice, Dušanka Petreski — hči Dušana, Gordana Seligo — hči Antona in Aleš Špiljak — sin Josipe.

Vsem novorojenčkom želimo zdravja in sreče v življenju, starejšim pa čestitamo!

UREDNIŠTVO

SLOVENJEBISTRISKA EKIPA PRVE POMOČI

Dobro izurjeni...

V nekdanjem tozdu steklar na Slovenska Bistrica že nekaj let uspešno deluje ekipa prve pomoči. Njena vloga je zelo pomembna v miru, do popolnega izraza pa bi prišla v morebitnem primeru sovražnikovega napada.

Prav zaradi tega se morajo člani ekipe prve pomoči uriti, da bi bili vsak trenutek sposobni priskočiti na pomoč tistim, ki bi njihovo pomoč potrebovali. In da bi rezultate urjenja sproti preverjali, organizirajo poleg posebnih dvajseturnih in osemdeseturnih tečajev prve pomoči v okviru občinskega štaba civilne zaščite tudi posebna tekmovanja, v katera se vključujejo posebne enote, sestavljene iz vrst nerazporejenih članov. Takšno tekmovanje je bilo letos v Poljčanah, udeležila pa se ga je tudi naš ekipa prve pomoči.

Tisti, ki smo opazovali nastop naše ekipe, smo ocenili, da je njena uvrstitev na 33. mesto med 75. sodelujočimi ekipami povsem zadovoljiva, čeprav bi naši tekmovalci ob manjši tremi gotovo zmogli dokaj višjo uvrstitev. Pri tem je treba povedati, da je več sodelavk iz našega kolektiva sodelovalo tu-

di v drugih tekmujočih ekipah prve pomoči, kar nam je onemogočilo, da bi mogli na tekmovanju nastopiti z več ekipami!

Na tekmovanju v Poljčanah so zastopale našo temeljno organiza-

cijo steklarna Slovenska Bistrica Ljudmila Cvirn, Marija Kos, Milica Kovač, Ivanka Mesarič in Dragica Žužek ter edini predstavnik manj nežnega spola Ivan Gošnjak.

VIKTOR HORVAT

Steklarska godba na pihala je prejela letošnje priznanje Osvobodilne fronte — foto J. Tišma.

Naš cilj: 60 000 izvodov!

Letos DELAVSKA ENOTNOST glasilo Zveze sindikatov Slovenije praznuje 35-letnico izhajanja. Ob jubileju je prav, da nas spoznate, da se seznanite z našimi dejavnostmi in našimi prizadevanji, da bi glasilo slovenskih sindikatov še bolj približalo članstvu.

Vsi v uredništvu in tisti, ki smo kakorkoli povezani z Delavsko enotnostjo, se nenehno trudimo, da bi bil časnik predvsem glasilo tistega dela sindikalnega članstva, ki ima aktiven odnos do smotrov in nalog slovenskih in jugoslovanskih sindikatov. Novi vsebinski koncept, ki smo ga začeli uveljavljati pred dve letoma, v znatni meri že odseva naša hotenja. O tem priča tudi stalno naraščanje števila bralcev in naročnikov; v dveh letih se je naklada skoraj podvojila. Danes že tiskamo 40.000 izvodov, kar se prej še ni zgodilo. Naša prizadevanja pa veljajo temu, da bi Delavsko enotnost prejemal vsak sindikalni aktivist, kar smo zapisali tudi v sklepih na zadnjem kongresu slovenskih sindikatov. Ko naj bi dosegli naklado Delavske enotnosti 60.000 izvodov, kolikor je sindikalnih aktivistov v Sloveniji.

Znano je, da že četrto leto izhaja kot priloga DE tudi »Vzajemnost« glasilo Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Letos pa sta se ji pridružili še dve prilogi, in sicer »DELEGATSKI OBVEŠČEVALEC« Zdravstvene skupnosti Slovenije in »SINDIKALNI POROČEVALEC« republiškega sveta ZSS.

Naša prizadevanja pa gredo zdaj tudi v smeri, da bi po novem letu DE začela izhajati dvakrat tedensko. Tako bi postalo informiranje sindikalnega članstva še bolj aktualno in učinkovito.

Ob tej priložnosti bi vam radi predstavili tudi druge naše dejavnosti.

Najprej nekaj o naši založbi. Osnovna dejavnost založbe je izdajanje sindikalne literature (najbolj znana je zbirka knjižnice SINDIKATI) ter sociološke in družboslovne literature. Med deli, ki smo jih izdali doslej, naj omenimo HIERARHIJO, INVENTIVNO DEJAVNOST V ZDRUŽENEM DELU, EVROPSKO VARNOST IN SODELOVANJE in druge. Tik pred izidom iz omenjene zbirke pa so dela docentke

dr. Ane Kranjc IZOBRAŽEVANJE — NASA DRUŽBENA VREDNOTA, dr. Firdusa Džinića VEDA O KOMUNICIRANJU in mag. oec. Lojzeta Sočana POT V GOSPODARSKO RAZVITOST SLOVENIJE.

Občasno naša založba izdaja tudi druga knjižna dela. Med njimi naj omenimo najpopularnejšo fotomonografijo »LJUBLJANA«, ki smo jo natisnili v nakladi 20.000 izvodov, v slovenščini, angleščini in nemščini. V okvir založbe sodijo še izdaje Zveze kulturnih organizacij Slovenije in pa Servis za izdajanje tovarniških glasil. Trenutno pomagamo pri izdajanju in prirejanju že 14 tovarniških glasilom.

Ob koncu še tole: letos smo v Tavčarjevi ulici 5, v Ljubljani odprli prenovljeno knjigarno in prodajno galerijo. V njej je moč dobiti vso družboslovno in sociološko literaturo, ki izhaja v Jugoslaviji, vse jugoslovanske dnevnike, tednike in številne tuje časopise ter revije ter originalne slike slovenskih

in jugoslovanskih samorastnikov. V knjigarni sprejmejo slike tudi v okvirjenje. Če pa želite, da vam natisnemo ali posredujemo kakršenkoli komercialni tisk (koledarje, prospekte, razglednice, tiskovine) ali izdelke za pisarniške potrebe (mape, etuije, albume ipd.), se prav tako lahko oglasite pri nas. Tudi to je ena izmed naših dejavnosti.

Delavsko enotnost, glasilo slovenskih sindikatov, prejema že blizu 40.000 naročnikov.

Sklep zadnjega kongresa slovenskih sindikatov pa je, da naj bi bili na Delavsko enotnost naročeni vsi sindikalni funkcionarji, to je člani izvršnih in nadzornih odborov osnovnih sindikalnih organizacij. Teh je v Sloveniji blizu 60.000. Pozivamo vse osnovne sindikalne organizacije, da naročijo Delavsko enotnost za vse tiste člane izvršnih in nadzornih odborov, ki še ne prejemajo glasila slovenskih sindikatov.

Letna naročnina znaša 200 din za izvod.

Pri založbi Delavske enotnosti lahko naročite:

I. Zbirka knjižnica SINDIKATI:

	Cena v din
Št. 2.: Organiziranost in delovanje sindikatov	20.—
Št. 3.: Finančno poslovanje v sindikatih	20.—
Št. 6.: Samoupravno urejanje dohodkovnih odnosov v združenem delu	40.—
Št. 7.: Aktualne družbenopolitične naloge sindikatov danes	30.—
Št. 8.: Ljudska obramba in družbena samozaščita — temeljna naloga sindikatov	30.—
Št. 9.: Samoupravljanje v združenem delu	40.—
Št. 10.: Nov korak pri graditvi temeljev socialistične samoupravne družbene ureditve	20.—

Pred izidom:

Št. 11.: Gospodarjenje v združenem delu	30.—
---	------

II. Družboslovna in sociološka zbirka:

1. Evropska varnost in sodelovanje	200.—
2. Inventivna dejavnost v združenem delu	150.—
3. Hierarhija	179.—
4. Nacionalno vprašanje v novem obdobju	100.—

III. Druge knjige:

1. Navtika	120.—
2. Velika stavka	95.—
3. Monografija LJUBLJANA	400.—

Naročila sprejema: DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4.

ZA RAZVEDRILLO

Nagradna križanka št. 44

Med reševalce, ki bodo sodelovali v reševanju nagradne križanke št. 44 in ki bodo pravočasno oddali pravilne rešitve, bomo z žrebom razdelili za 300 dinarjev nagrad in sicer 1. nagrado 150 dinarjev, 2. nagrado 100 dinarjev in 3. nagrado 50 dinarjev.

Rešitve nagradne križanke št. 44 pošljite na naslov: uredništvo časopisa »Steklar«, steklarna »Boris Kidrič«, Rogaška Slatina, 63250, Ulica talcev 1. Lahko jih tudi vržete v nabiralnik za časopis »Steklar« pred vratarso ložo!

Upoštevali bomo le tiste pravilne rešitve, ki bodo prispele na naslov uredništva najpozneje do 15. decembra letos.

Ne pozabite na pisemsko ovojnico napisati »Nagradna križanka št. 44«. In še tole! V uredništvu smo se dogovorili, da se more vsak reševalec potegovati za eno izmed razpisanih nagrad samo z eno rešeno križanko!

Nagrajenci nagradne križanke št. 43 so: 1. nagrada 70 dinarjev Klavdija Stuplovšek, 2. nagrada 50 dinarjev Manca Čoh in 3. nagrada 30 dinarjev Anita Mlinar.

Vsem izžrebancem čestitamo!

Rešitev nagradne križanke št. 43: kristal, kamera, Valter, katolik, avion, moralist, deca, Macelj, ena, merilo, srt, Ra, Nixon, Siter, paničar, tasa, pripeka, Ivano v, makaron, kolera.

STEKLAR	IZKUŠEN SPRETEV DELAVEC	SPOMLA- DANSKA SOLATA	TROPSKA SMOLA	EKSPL- ZIVNO TELO	POVDARER	JANEŽIČ TONE	AMPER	LAHKA KRIŽANKA	DEL OMARE	REDKO H. IME	IZVRŠNI SVET	PRIPAD- NIK KAKEGA DRUŠTVA	PROS- TOR ZA KMEČKI VOZ	PREVOZ NO SRED- STVO
DOPOL- NILNA PLAČA, POSEBNA NAGRADA								MAJHNA PTICA PREBIVA- LEC EVROPE DRŽAVE						
OSTANEK							BESEDNA VRSTA SHUČAR- SKA KALEC CBOGDAN							
POSRED- NIK, ZASTOP- NIK						FRANC. IGRALKA (MAGALI) TRAVNIK ZA PASO					ŽENSKI PEVSKI GLAS			
KLAJA ZA ŽIVINO					IGRALEC (BIBIČ) ZIMZELEN JUŽNI GRM						ŠPANSKI RT V SREDO- ZEMSKEM MORJU			
LJUD- STVA V TAJSKI				HRIB NAD SPLITOM DEL CEDEL- NIKA							ZAREBR- NICA	RAZLIČNI CRKI SKLADA- TEV STRA- VINSKI		
IVAN TAVČAR			PREPRO- STO GLAS- BILO GRŠKI BOG GOZDOV							KINEMA- TOGRAF REKA V ANGLIJI				
KALIJ		LADJA NA PARNI POGON FRAN OROŽEN							NAGNIE- NOST PEČ					
SESTAVIL KUB.	DEČEK KRALJINI SAHU							MLADIN- SKA PISA- TELJICA (ELA) GRAM						
MOČNA ALKOHOL PIJACA							VISOK ČASTNI- SKI GIN							

Glasilo »Steklar« ureja uredniški odbor: Jože Božiček, Jože Halužan, Viktor Horvat, Tomi Kočica, Milorad Kračun, Julij Lončarič, Poldo Ogrizek in Jovo Pišma ● Predsednik uredniškega odbora Poldo Ogrizek, predsednik sveta glasila Ivan Siter glavni in odgovorni urednik Jovo Pišma, tajnica uredniškega odbora Cita Novak ● Uredništvo: steklarna Boris Kidrič, 63250 Rogaška Slatina, Ulica talcev 1 ● Naslov: »Steklar«, glasilo OZD steklarne Boris Kidrič in Steklarske šole Rogaška Slatina ● Telefon (063) 810-020 ● Rokopisov in fotografij ne vračamo ● Naklada 2.000 izvodov ● Tiska CGP Delo Ljubljana.